

Juny 1991
núm. 121, any 32
ISSN: 0213-1366

nous horitzons

Ignasi Riera: *Joves i política municipal* Emili Gasch: *L'economia de la Perestroika* Ricard Fernández: *La fi de la guerra freda* Ricard Vinyes: *El Leningrad de la Perestroika* Enzo Pesciarelli: *Reformisme fort*

Incidental scenes.

26/11-20

30/11/20
I have a fellow
30/11/20
with me back
to 30/11/20

Komlet

Feet drowned
in mud
Dialogue sympathetic
callyon.

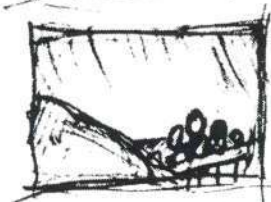
paenocypuonpacer mionis qofon.
Pariackulach, and him off, well, say, do endy
years? m 30/11/20 gila zonta yroq. 20/11/20

1st
appearance
of umbrellas

Ms. No trees

2-3 crows on
silhouette.

gem

Maqn (except
gray children, women
Kamlet) quite black on gray side
to crows women

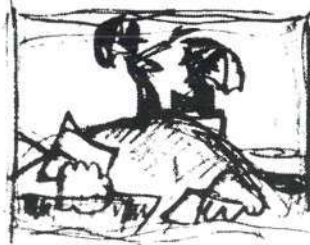
measurements

very
unhappy
with
part

1st scene
my measure - fainting dialogues

Jephson's great idea

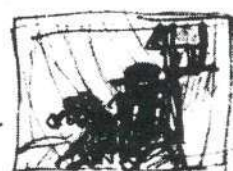
Secret
arrangement
between
Jephson
and
Jephson

Discussing
on way back.

Broa zhyen gnytye-
mber paguelas.

Well, I don't like his damn
business. Possible but in space, I don't
think so.

"Kamlet"

Post-
script

núm. 121, any 32

juny 1991

Director:

Francesc Roca

Consell de redacció:

Josep Lluís Atienza

Joan Botella

Francesc de Carreras

Josep Chabàs

Agustí Colomines

Joan Coscubiela

Ramon Espasa

Enric Franch

Emili Gasch

Andreu Mayayo

Eduard Jiménez

Miquel Molins

Emili Muñoz

Oriol Ramis

Mariona Ribalta

Ignasi Riera

Laura Tremosa

Francesc Vallverdú

Josep Lluís de Villasant

Ricard Vinyes

Secretària de redacció:

Cris Gadea

Directora periodista:

Marta Corcoy

Dibuixos:

Lluïsa Jover

Disseny gràfic:

Iris Zaida

Correcció:

Isuka Palau

Subscripcions:

Helena Pons

Nous Horitzons

Tel. (93) 302 75 93

Edita:

CPR, S.A.

Redacció i administració:

Ciutat, 7

08002 Barcelona

Tel. (93) 301 05 54

Fotocomposició:

Pre-Text, S.A.

Tel. (93) 315 36 12

Impremta:

Arts Gràf. Botí

Tel. 301 45 48

Distribució:

L'Arc de Berà

Llull, 10-14, baixos

08005 Barcelona (Poblenou)

Tel. (93) 300 32 51

Subscripció:

Per cinc unitats:

Espanya: 2.000 ptes.

Europa: 2.250 ptes.

Resta del món: 2.500 ptes.

Dipòsit legal: B 37.808/77

ISSN: 0213-1366

NH és membre de l'APPEC

Editorials / Columnes

2. El mal regust d'una guerra. Robert Blasco. 4. El golf, l'economia submergida i l'economia social. Armand Vilaplana. 6. Sobre la pau. Jordi Berrio. 8. Cinema «Collonada». Josefa Contijoch. 9. Daniela i altres anècdotes romaneses. Josep Arias. 11. La llei d'«Inseguretat ciutadana». Manuel de Seabra. 12. El català al treball i a l'empresa (I). Francesc Vallverdú.

L'ull sensible

14. Toni Legana. 1, 2, 3, 4, 5, 6, SAT. De 2.400 a 6.100. Dones i Jazz. Eulàlia Vintró. Cherri Samba. Teresa Pàmies. Centenari Gramsci.

El Pensament i l'acció

16. Catàleg de revistes d'esquerra: suplement. 18. Joves, polítics municipals i vèncer la por i la solitud. Ignasi Riera. 20. L'Esport: dret, lleure, professió, signe d'identitat. A.E.

Horitzons del món

Vent de l'est. 26. L'economia de la Perestroika. Emili Gasch. 29. La fi de la guerra freda. Ricard Fernández. 35. El Leningrad de la Perestroika. Ricard Vinyes

Reflexiones econòmiques

36. Reformisme fort. ¿Quina és la funció que correspon a la democràcia econòmica? Enzo Pesciarelli. 40. Una jornada econòmica. R. Ballester, A. Colom, E. Oltra, J.Ll. Villasant

Cartes a la redacció

47. Clara Lara. Pilar Caballero. Carles Comas. Lidia Sandalins

Exposicions, llibres, revistes

48. La fàbrica del modernisme. Francesc Roca. Por de mossegar. E.R. Francesc Torras i la Història. Iris Zaida. Impresions. I.Z.

Aquest número està enterament il·lustrat amb dibuixos de Sergei Mikhailovich Einsenstein

El mal regust d'una guerra

Robert Blasco

He de confessar que ho he passat malament, i intueixo que no he estat l'únic a sentir el que sentia.

Primer que res, tristor. Una guerra, una agressió, no pot alegrar ningú humanament normal. Ràbia també en veure la incapacitat pel diàleg, la insensibilitat per les possibles víctimes, l'esvaïment d'allò que semblava possible i que no era altra cosa que la pau no només com a absència de guerra.

I cal afegir-hi un cert malestar per les formes com hem encarat la nostra protesta des de l'esquerra.

En un món on l'escala de valors —o les diverses escales de valors— cada dia es degraden més, sembla que tot és possible.

És del tot evident que la situació a l'Orient Mitjà és un trencaclosques de categoria. Herències colonialistes, repartiments fronterers fets des de fora i quan encara no s'havia descobert tot el petroli. Una complexitat cultural i religiosa que se'ns escapa. Aliances que es fan i es desfan i s'inverteixen. No és fàcil aclarir-se, evidentment. I em sembla que molts dels «experts» que han aparegut com a bolets, pixen bastant fora del test.

Com a simple ciutadà d'esquerres, vell comunista que es va jugar la pell quan l'ocupació alemanya a França per defensar els jueus perseguits com a al·lanyes, avui defenso els drets dels palestins, que crec que han trigat massa a situar-se en la realitat —reconeixement del dret a existir d'Israel— i ara s'han deixat enlluernar per un dèspota impotent. Però que segueixen tenint dret a la seva autodeterminació.

I com a home que no «passa» de res, tinc prou informació per saber que IRAQ-Sadam fou utilitzat, i nodrit copiosament amb armes, contra IRAN-Jomeini, malgrat les seves repressions contra kurds i comunistes iraquians, que és veritat que en el seu dia varen ser denunciades per nosaltres, però sense massa ressò ni, cal dir-ho per ésser honestos, massa contundència.

Dic tot això perquè crec que en el tema del Golf els comunistes hem caigut en una trampa.

És cert que no acceptarem la invasió de Kuwait i la denunciarem. Ho és també que reclamarem la pau, i sé que ho farem sincerament. Però en denunciar amb força l'enviament dels vaixells espanyols, entenc que la nostra posició es desequilibrava. *L'alternativa a la guerra era l'embargament, no la passivitat davant de l'annexió de Kuwait.*

No cal que ningú m'expliqui què era, i és, el sistema de govern a Kuwait, i no pretenc defensar-lo, ni ahir ni avui. Però, a més que també era indefensable el d'Iraq, es tractava d'una essencialíssima qüestió de principis: *cap Estat té dret a envair-ne un altre.* I si això és veritat a Granada, a Panamà i Nicaragua, també ho és a Kuwait. Com també ho és al Líban, o a Síria.

I si nosaltres volem amb raó, denunciar la política de «doble rasadora», hem de ser conseqüents fins el final.

Parlar d'ètica en aquests moments pot fer riure, ho sé i ho lamento. Però també estic convençut que el nostre futur com a corrent que pretén canviar coses al món no pot prescindir-ne si aspira a la credibilitat. I això passa a la vida, no poques vegades, per assumir situacions que no ens agraden.

He parlat de trampa per dues raons essencials. La primera és que en el nostre afany per ampliar el ventall, no poques vegades hem fet poca resistència a les propostes de grupets ben poc representatius, encara que siguin actius, i no hem calibrat les conseqüències. Una de les manifestacions de Barcelona la vàrem «regalar» a la Vanessa Reedgrave, per exemple. I amb tots els meus respectes no sols a la seva qualitat artística, sinó al seu valor personal per dir el que diu al seu país —estigui o no totalment d'acord— entenc que a Barcelona, aquell dia, no representava de cap de les maneres el sentir del gruix de la «mani».

La segona és el judici sobre el paper de l'ONU.

Cert és que no poques vegades ha semblat d'es tràça. Que els Estats Units han anat a la seva. Però no ho és menys que *jurídicament* ho han pogut fer per la pràctica unanimitat de tots els països del món.

I sincerament crec que aquest precedent és l'única força que ens queda a aquells que, com jo mateix, no voldríem que els Estats Units romangessin com l'únic jutge en el món del que és bo o no. Si no som capaços de transformar, encara que sigui poc a poc, l'ONU en una mena de «govern mundial», la *pax americana* ens pot ofegar a tots.

Com podran constatar els qui m'hagin llegit fins aquí, sóc autocrític en un grau bastant alt.

Però també he de dir que no crec en la «solitud» que em volen pintar. Ara, aquesta guerra estranya que fa més morts després d'acabada que no al front, aquesta guerra en les mentides, les exageracions, les desinformacions han estat gairebé més fortes que les armes. Aquesta guerra de la qual mai no sabrem el nombre de víctimes, però sí ja sabem la seva nacionalitat iraquiana, com ha acabat, per a molts dels qui la rebutjaven al principi per por, pels seus fills, pel que podia passar, ara serà més «popular». Pujar-se al carro dels vencedors és una constant a la Història. Però, independentment del que podria dir amb Victor Hugo «i si no en queda més que un, aquest seré jo», per rebutjar la guerra, no em sento mal acompanyat per centenars de milers d'homes i dones que han dit i diuen no a la guerra i volen i treballen per la pau. I si homes com Oskar Lafontaine i Jean Pierre Chevenement també m'acompanyen, i només en cito dos per no fer d'aquestes notes una guia telefònica, la veritat és que no em sento tan sol com ens volen fer creure.

I encara menys en les consciències.

Quan escric aquestes notes, l'Iraq segueix autodestruint-se. En el fons, els Estats Units ja no estan tan segurs de què cal fer caure Saddam Hussein. Han aparegut altres dimonis i satans de tota mena. I els interessos a defensar són els mateixos. Que no són, és evident, els del poble iraquian.

Sadam Hussein va enganyar tothom, o tothom va ser el seu còmplice en un joc de despropòsits en què tothom creia enganyar l'altre a través seu.

Si els anys no m'haguessin ensenyat res, estaria a punt de dir que Saddam és una agent privilegiat de la CIA.

Am la seva actitud ha aconseguit, d'una tacada, que els Estats Units superessin la síndrome del Vietnam, que els fonamentalistes islàmics guanyin perillosament terreny, que els palestins hagin perdut gran part del terreny diplomàtic guanyat en els darrers anys, que Israel tingui el govern més de dretes de la seva història, que s'hagi confós el Tercer Món amb una olla de grills, que Europa hagi fet el ridícul i que Bush aparegui davant del seu poble com un heroi i Estats Units com l'amo del món.

I ha situat, també, l'esquerra que es vol alternativa, davant de moltes preguntes que cal que ens contestem.

Digueu-me si no és per pensar malament!

Bromes a part, i la guerra no és mai una broma, el fet és que no hem acabat de pair el que ens va venir al damunt el dos d'agost del 90.

Cal reflexionar, i seguir reflexionant. La vida no és en blanc i negre. Hi ha tots els grisos del món... I el nostre fonamentat anti-imperialisme no pot transformar-se en un anti-americanisme infantil.

Cal lluitar per la lògica de la pau, del diàleg, de la negociació. Cal lluitar perquè la humanitat recuperi el sentit ètic, que mai ha esta universal però sí que impregnava capes més àmplies que no pas ara per ara. Cal donar exemple a la joventut, ésser agosarats tant com calgui, però des de la coherència.

I crec que nosaltres, per ésser coherents, hem de trencar amb tots, o gairebé tots, els «clixés» preestablerts.

I una última reflexió per acabar. Estic convençut que el nostre objectiu bàsic és convèncer les àmplies capes del nostre poble de la justesa de les nostres posicions i de la possibilitat de les nostres propostes. I això no s'aconsegueix amb posicions numantines o insults. No conec prou els problemes de consciència que pot tenir el senyor Gilles Perrault, però no el puc seguir en les seves conclusions exposades al míting del Palau de Congressos. No podia estar-me'n de dir-ho, per allò que deia al principi del mal regust de boca.

El golf, l'economia submergida i l'economia social

Armand Vilaplana

La crisi del Golf, per la invasió o annexió de Kuwait a l'Iraq, i la resposta d'Occident, i del món, aïllant l'invasor Iraq, amb la finalitat de seguir la retirada dels territoris ocupats ha aconseguit, entre d'altres, dos efectes importants:

- a) Que la internacionalització de l'economia a nivell mundial és un fet, no només un desig.
- b) Que la primera conseqüència d'aquesta situació és l'encariment del petroli, i el rebrot de les tensions inflacionistes, provocades per l'encariment energètic i que tornaran a afectar els països més febles de l'Occident i, en el cas espanyol, posen en qüestió els possibles èxits de la política monetarista del govern espanyol. I aquest fet, era absolutament imprevisible en l'escenari mundial.

Per què es precisa aquesta introducció?

Perquè l'economia espanyola que havia remuntat la crisi econòmica, estava i està en període de creixement econòmic; havia incorporat elements no desitjables en aquest nou període en el qual hem entrat. No s'han resolt els desequilibris de l'economia espanyola que són creadors d'inflació subjacent, i el procés de modernització és encara molt insuficient, essent frenades les expectatives d'inversió estrangera a la nostra economia, fruit de la nova situació europea (entre altres raons).

En efecte, la crisi de principis dels 80, va expulsar forts contingents de ciutadans de l'economia regular a l'atur i a l'economia irregular per continuar subsint.

Durant aquests anys (la dècada dels 80) una fórmula utilitzada pels treballadors amb dret al carnet d'atur va ésser la capitalització de l'atur i la creació de petits negocis sota la fórmula jurídica de cooperatives i societats anònimes laborals, així com la dels

treballadors autònoms; la qual cosa ha donat peu a la creació de nombrosos llocs de treball, més de 100.000 en el cas de cooperatives i SS.AA.LL. segons estadístiques del Ministeri de Treball i S.S.

Aquest esforç de regularització sembla ralentitzat en els inicis de la dècada dels 90, perquè el creixement econòmic sostingut des del 86 endavant, havia donat altres trets al desenvolupament econòmic, l'atur s'ha reduït i en existir més oportunitats en el mercat de treball, ha fet que la gent pugui anar regularitzant-se i, per tant, han anat desapareixent treballs mal pagats o poc pagats que, en èpoques de forta crisi, ho feien per subsistir, i en situació de normalitat econòmica, no cal assumir. La irregularitat econòmica queda pràcticament com a irregularitat fiscal i lligat a fenòmens com el narcotràfic i el blanqueig de diners produït per aquest negoci, per aquesta situació.

Però també s'han introduït elements perillosos de present i de futur. Un d'ells que l'obtenció aparent de diner fàcil ha relaxat i ha contaminat les relacions empresarials, per tant, les empreses tenen uns nous costos diguem-ne comercials força elevats que segurament en èpoques de recessió econòmica caldrà reduir.

En aquesta anàlisi, un element que ha perdut pes ha estat l'economia social. En efecte, l'economia col·lectiva que en moments de crisi ha fet d'element de referència per equilibrar els costos de la crisi, ara ha fet que passi a segon ordre com és habitual en la llei del pèndul en què especialment ens movem al nostre país.

Però l'economia social com a sector ha aconseguit que es prengui consciència social de la necessitat de la iniciativa, i no només la individual. Aquesta cultura, crec que ha arrelat a la nostra societat de manera decisiva; i cal, per tant, continuar regant l'arbre plantat en moments de crisi, perquè pugui créixer i superar les noves crisis que sens dubte hi hauran.

Per això, crec que el fet que explicava en la introducció, pot ajudar a situar les coses de nou, això és que a l'Economia espanyola cal una presència equilibradora que l'anomenada economia social i, per tant, és necessari que a la societat es vegi el contrapès i el potenciï aquest contrapès, contra les temptacions del «diner fàcil»; sense escrúpols i les tendències només del curt termini en detriment d'una economia socialment més equilibrada i justa.

D'altra banda, les dades exposades a l'inici fan pensar en els nous problemes que ens vénen al damunt a l'economia espanyola; la qual cosa fa pensar en la necessitat d'estimular l'estalvi i l'austeritat empresarial per superar els nous temps difícils que ja tenim aquí.

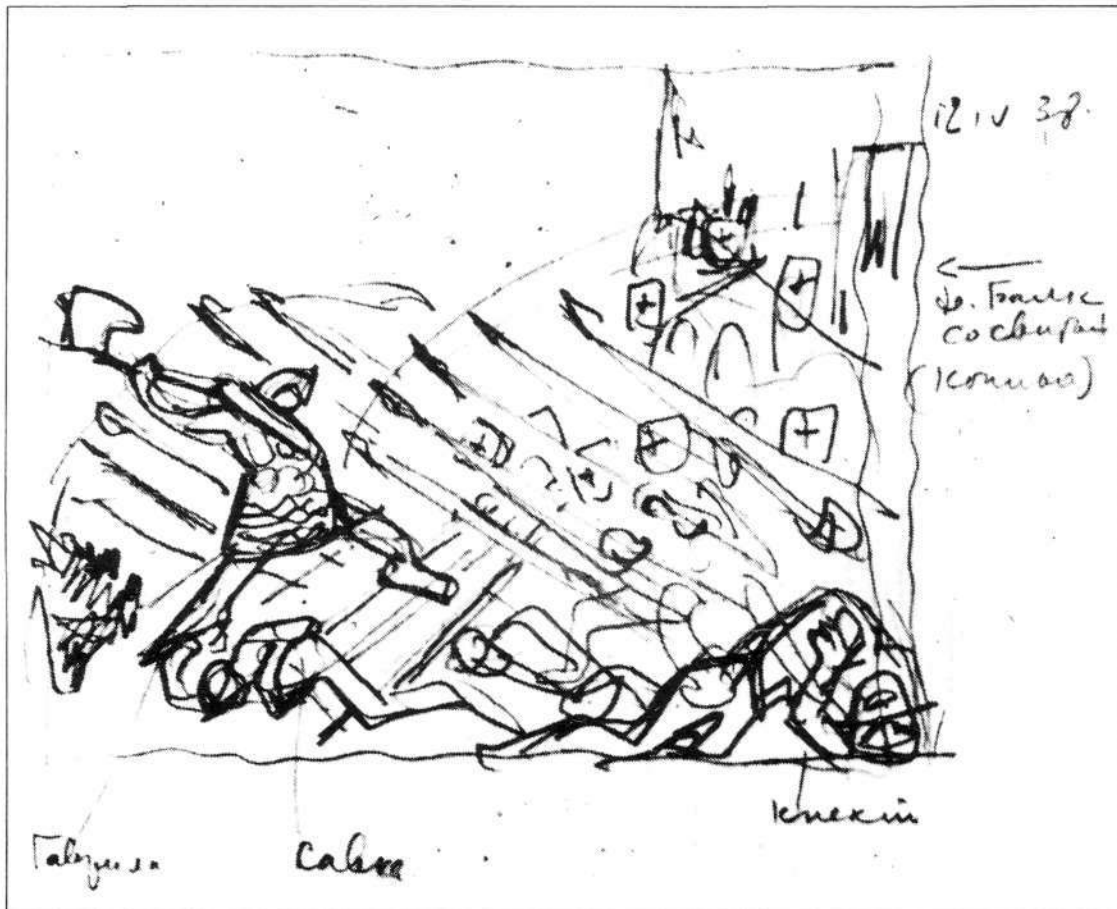
Per acabar aquesta exposició cal sintetitzar alguns dels raonaments emprats:

- Cal que l'economia submergida o irregular sigui considerada només la provinent de rendes també irregulars (narcotràfic) per tant, cal que es lluiti contra ella de manera decidida.

- Cal que es potenciï la creació d'empreses i d'infraestructures a l'esmentada Economia Social per potenciar el paper d'economia equilibradora de la fórmula S.A., especialment en els mecanismes de representació a la societat (Consell Econòmic Social, etc.). Per tant, cal que les Administracions Públiques, a través de la Política Fiscal i dels recursos, potenciï aquest sector econòmic.

- Cal continuar potenciant la cultura existent a la Societat d'estímul a la iniciativa i, per tant, afavorir els instruments que existeixen com canalitzadors d'aquesta iniciativa (per exemple, els vivers d'empresa, les societats de capital risc públiques,...).

- Davant de la integració econòmica europea, cal que es potenciïn els esforços d'afegiment de recursos i de fusió entre empreses, que permetin una economia (a nivell regional espanyol) més competitiva davant dels nous reptes.

Sobre la pau

Jordi Berrio

Ara que s'ha acabat la Guerra del Golf suposo que podem parlar amb més serenitat sobre la pau i la guerra; més aviat hauríem de dir de com evitar les guerres.

En el moment present ningú no defensa la guerra, fins i tot els qui la practiquen afirmen que és un mal necessari per tal de resoldre determinats conflictes. El bel·licisme com a ideologia, a Europa, resta circumscrit a quatre perillosos dements neo-nazis. Ningú no defensa la guerra, doncs, i menys, potser, els qui la practiquen. Tanmateix, la guerra i la violència en general continua constituint una realitat present en la vida de les societats i en les seves relacions. Fins i tot en algunes cultures, com, per exemple, la representada per l'Islam, la guerra pot esdevenir legítima, tant des de la perspectiva moral com la legal, si es fa d'acord amb els mandats de les autoritats religioses.

Suposo que l'instint guerrer és consubstancial amb l'espècie humana, així com també el seu contrari, l'instint de pau. Però resulta que la consciència ètica dominant en els nostres dies considera superior, més just i més humà l'estat de pau que no pas el de guerra. L'experiència històrica demostra que les situacions de pau són difícils d'aconseguir. La guerra sempre ha estat un camí per tal d'aconseguir determinats beneficis col·lectius; d'aquesta manera, la nostra civilització ha estat formada per un seguit de conflictes bèl·lics. Els llibres d'història són plens de grans imperis, victòries i, naturalment, derrotes. Els problema rau en com aconseguir la pau si és que la considerem com un estat superior, com una etapa de maduresa de l'espècie humana.

Deixeu-me adduir en l'argumentació allò que pensava un filòsof il·lustre: Emmanuel Kant. Ens diu el filòsof de Königsberg que l'estat de pau en la societat humana no és un estat natural i que ho és més aviat el de guerra. Si volem aconseguir un estat de pau cal que laborem per tal d'instaurar-lo, perquè l'abstenció no és prou per assegurar la pau.

Crec sincerament que Kant tenia i té raó; no n'hi

ha prou per aconseguir la pau amb declarar-se pacifista i no voler fer la guerra, perquè quan hi ha un conflicte només cal que un dels implicats vulgui la guerra perquè els altres s'hi vegin embolicats. Si volem la pau hem de crear les condicions perquè una tal situació que, de fet, va en contra de la naturalesa humana, sigui possible; ens cal trobar els instruments, els camins, les institucions que permetin de solucionar els conflictes. La voluntat pacifista, per ella mateixa, no ens pot conduir a la pau si no és que la comparteix tothom. Si ningú no volgués fer la guerra hauríem aconseguit una situació de pau duradora. Però una tal cosa és evident que no passa als nostres dies i que ni tampoc en un futur previsible. Ens cal partir, doncs, del fet que hi ha i que hi haurà conflictes i que s'hauran de resoldre segons els instruments que estiguin a la nostra disposició.

En els temps d'ara, entre nosaltres, s'ha estès una consciència pacifista de proporcions considerables. No hi ha dubte que cal considerar aquest fenomen com a bo en principi. De tota manera, el pacifisme, sense més, mancat d'una actuació política que tendeixi a cercar solucions als conflictes, de poc serveix si no és per demostrar la bona voluntat dels qui el practiquen.

Alguns sectors dels nostres pacifistes situen la pau com si fos el valor absolut i una tal cosa no em sembla correcta. Tampoc no crec que la guerra sigui el mal suprem que pot partir un poble. Malauradament, hi ha situacions encara pitjors que la guerra. Només cal recordar el genocidi que els nazis van practicar amb els jueus i altres nacionalitats. ¿No creieu que hauria estat millor que els gitanos i els jueus haguessin lluitat en contra de la barbàrie que planava al seu damunt per comptes de patir-la amb humiliada i tràgica desesperació? ¿És que, l'any 39, cap ciutadà honest del nostre país podia eludir la responsabilitat moral d'oposar-se a rebel·lió militar amb totes les seves forces i recursos?

Però encara hi ha més en contra del pacifisme abstracte (entre el qual no cal incloure l'acció política de Gandhi). En determinades situacions històriques

la cara oculta la cara oculta la cara oculta

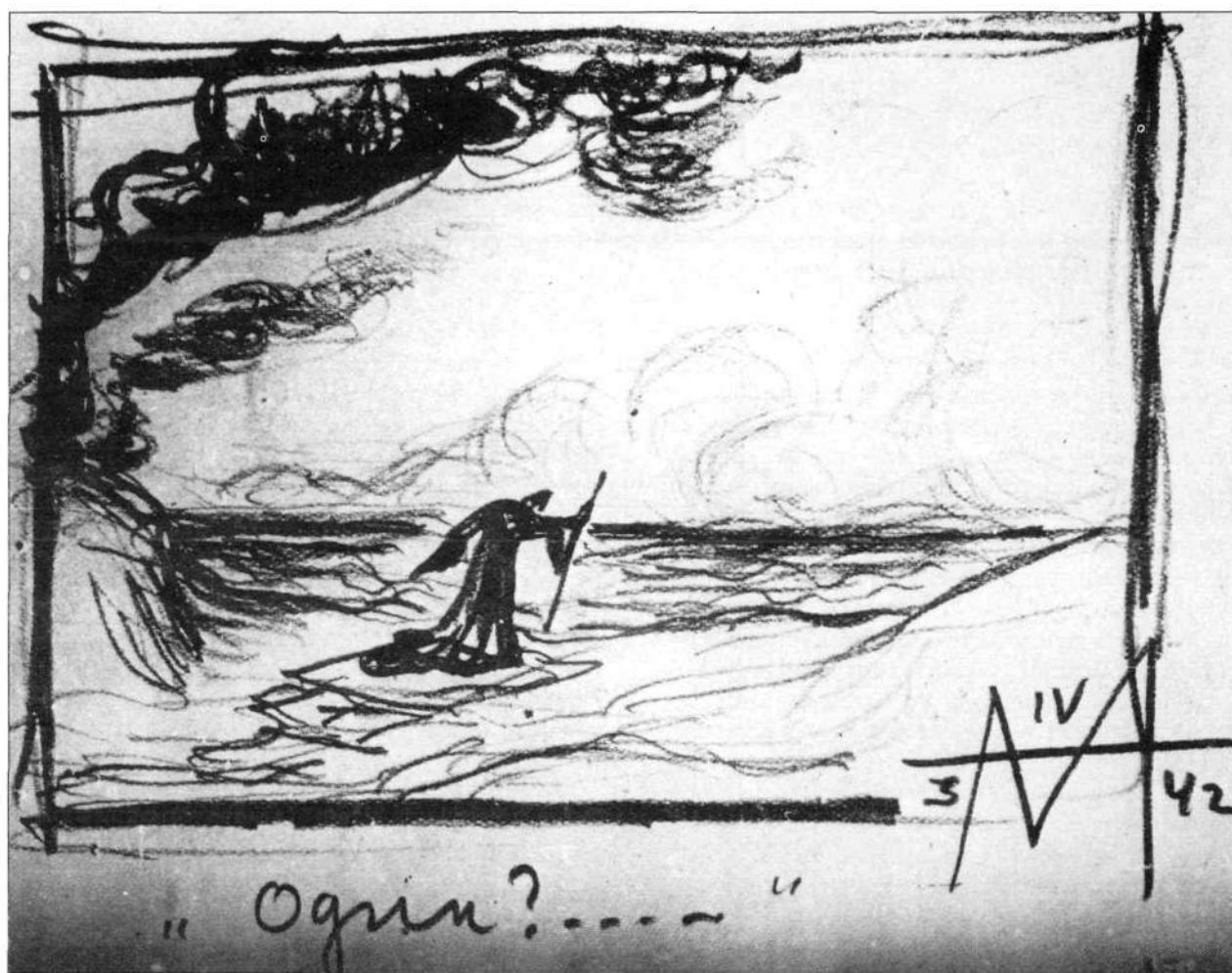
la inhibició pacifista, de forma paradoxal, pot tenir efectes contraris als pretesos i conduir-nos a la guerra. Crec que és raonable pensar que no és absurd suposar que Saddam Hussein, en planificar les seves invasions, un dels factors que va sospesar fou l'estesa ideologia pacifista que existeix a Europa i als Estats Units després de la guerra del Vietnam.

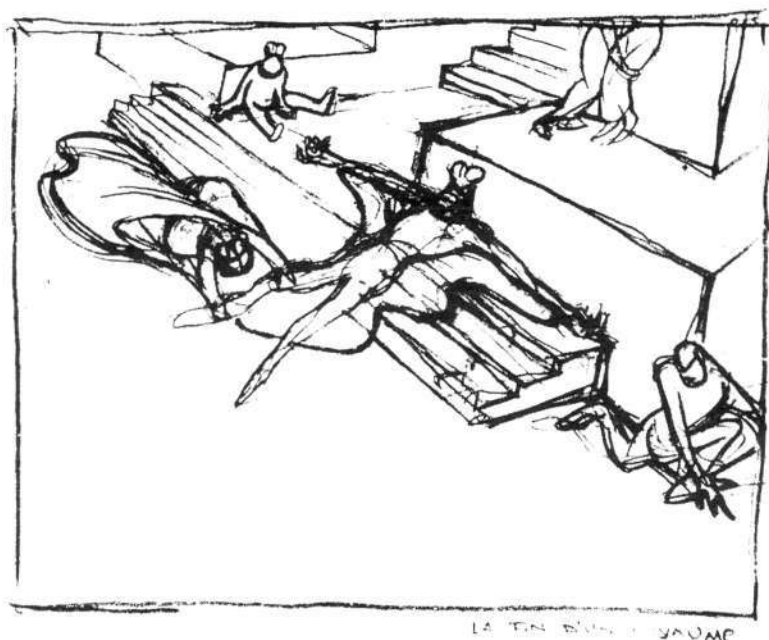
En aquestes ratlles voldríem pronunciar-nos a favor d'un pacifisme militant i conscient de la realitat històrica present. Capaç de dur a la pràctica les mesures preventives més adients adreçades a evitar les situacions de conflicte. Cal treballar perquè cap poble no es trobi en una situació desesperada tal que els seus dirigents puguin pensar que la guerra n'és la solució; també cal trobar els camins per fer respectar les relacions pacífiques entre les nacions quan apareixen conflictes entre elles. Quan dos o més disputen per una mateixa cosa és necessari tenir mecanismes de negociació i

d'arbitratge. Finalment, quan s'arriba a la situació límit que és la guerra, cal encarar-la amb dignitat.

La consciència pacifista hauria de formar part d'un projecte global de societat dins de cada país. No crec que ningú pugui defensar que no hi ha cap relació entre la Guerra del Golf i el model de vida, de creixement, de consum energètic que practiquem en el món occidental. D'altra banda, tampoc ningú no hauria d'oblidar que les societats àrabs viuen situacions confoses amb instruments moderns i ideologies completament anacròniques. La barreja de l'integrisme islàmic i la tecnologia moderna és necessàriament explosiva.

En conseqüència, creiem que la pau perpètua només serà una realitat plena si arbitrem els instruments intel·lectuals, jurídics i polítics suficients. No n'hi ha prou amb la voluntat pacifista abstracta; aquesta potser ens pot conduir a la guerra malgrat la bona fe dels qui la tenen.

Cinema «Collonada»

Estar de moda no vol dir res. Que la crítica parli bé o malament d'una pel·lícula quasi tampoc no vol dir res. Tot plegat no treu ni posa atributs al producte en si.

De vegades, sobretot quan s'és jove i es tenen pretensions i/o interessos culturals, es tendeix a creure «la veu del mestre» —a l'ombra de les patums—. Fa anys no es qüestionava —ara sí— que hi havia un art en majúscula, una literatura en majúscula i un cinema en majúscula, entre d'altres majúscules que hi deurién haver. Ara i aquí no és el lloc, ni jo sóc qui, per decidir si aquesta tesi era vàlida o invàlida, o invàlida a mitges, etc. El fet és que aquella premissa obligava generalment a doblegar l'espinada de la pròpia sensibilitat i acceptar com a bons uns productes que no agradaven inconscientment, o que fins i tot no s'entien. S'havia de doblegar la testa amb signe d'admiració; si no podies passar per una inculta. Almenys en aquest racó de la vella i decrepita Europa les coses eren així.

No obstant, a poc a poc, la gent ens anem fent grans, i potser també ens deshinibim, o perdem manies, i no ens fa res —a mi no em fa res passar per inculta. Allò que algú (i qui és aquest «algú»?) diu

que cal considerar-ho bo pot no agradar-me. Pot, fins i tot, no ser bo d'una manera objectiva.

Seré sincera. A mi la pel·lícula «Muerte entre las flores» de Joel Cohen, m'ha semblat una collonada. Ni més ni menys. Una collonada pretenciosa i tonta, que no diré que no serveixi per passar entre amics i coneguts —com es passen els poemes, per exemple—, però no pas per fotre-li encens i glòria a sobre. En canvi, —i per no marxar del mateix terreny: el món dels gàngsters m'ha agradat força —home, tampoc no li faria cap monument!— «Uno de le snuestros» de Martin Scorsese. Una violència tan americana! O, per exemple, «37 horas desesperadas», de Michael Cimino i de la mateixa corda, amb tots els enganys del cinema comercial, sí, d'acord, cinema sense tesis, sense moral, cinema de fer servir i llençar... tot el que vulgueu, però rutlla! Què hi farem!

O sigui, que a parer meu, no només ens quedem, amb els anys, sense pares, sense déus, sense mites, sinó fins i tot, sense possibles crítics de res.

JOSEFA CONTIJOCH

Daniela i altres anècdotes romaneses

Josep Arias

Romania. Crec que va ser l'any vuitanta-ú, quan hi vaig anar en un viatge organitzat. La guia era una noia joveneta, petita i tímida que es deia Daniela. Al començament, les coses rutllaven bé, si fa no fa. Daniela procurava entaular relacions de bona companyia amb els viatgers. Però el viatge era llarg, quinze dies. Els hotels, de vegades eren acceptables, de vegades no tant. Les comunes solien ésser intransitables. Al Mar Negre vàrem constatar que als alemanys els donaven pa tou i a nosaltres ens en donaven de dur. A poc a poc es va anar desenvolupant entre els viatgers la crueltat gregària dels qui han pagat diners i estan plens de drets. Demanàvem llibres de reclamacions. Fèiem assegudes. Daniela patia molt. Probablement, estàvem ensorrant la seva carrera. Un dia la vaig veure plorar.

L'última nit, jo vaig muntar un número, perquè no, em volien servir una copa (havien passat cinc minuts de l'hora límit). Hi vaig fer un discurs anticiau-cescu. Després, els viatgers, reforçats pel contingut d'unes ampolles que no se sabia d'on havien sortit, vam fer gresca als jardins de l'hotel fins a la matinada.

Al dia següent, quan anàvem cap a l'aeroport, Daniela feia una cara tènica. No parlava amb ningú. Ningú se'n va acomiadar. Pobra Daniela. Què se'n deu haver fet?

En una platja del mar Negre un home bru i petitó ens va preguntar si érem italians. Quan li vam dir que érem espanyols, ens va convidar a una cervesa i ens va recitar l'aliniació de la selecció espanyola de futbol.

L'home s'havia enamorat de les meves sabatilles i me les va demanar. No l'hi vaig poder regalar, perquè no en tenia d'altres.

Els nens ens demanaven xiclets, bolígrafs, monedes espanyoles. Però mai no pidolaven. Sempre oferien, dignament, les seves petites monedes.

En un poble, M.S.B. havia regalat a una noieta de cinc o sis anys una pinta i uns arracades de no res. Com que no acceptàvem els petits diners que ens donava a canvi, la noieta ens va notificar que al poble hi havia «*monumenta espagnola*» i es va oferir a ensenyar-nos-el. La vàrem seguir, escortats per una comitiva de quatre o cinc noiets més.

«*Monumenta espagnola*» era un petit monument als jueus massacrats a Auschwitz. És clar que no vàrem decebre la nostra guia. Vàrem manifestar l'admiració que calia i un company de viatge va fer la fotografia corresponent, com prescriu el reglament dels turistes.

Pirró

No recordo on vaig llegir l'anècdota del mestre Pirró que tot seguit explicaré. He repassat debades Diògenes Laerci i Montaigne (que és on acostumen a trobar-se aquestes coses). Segur, però, que no me l'he inventada.

Un dia, els adversaris de Pirró van decidir parar-li una trampa dialèctica.

«Escolta, Pirró —que li van dir—, tu ensenyes que no existeis cap criteri de certesa.»

«Bé, si fa no fa, això és el que dic.»

«Així doncs, no hi ha veritat ni mentida, no hi ha bé ni mal.»

«Més o menys, les coses van d'aquesta manera.»

«En conseqüència, tot és indiferent, tot és igual.»

«Aproximadament.»

«Per exemple, és igual caure al terra que no caure al terra.»

«No és un mal exemple. Tant se me'n dona una cosa com l'altra.»

«Però nosaltres hem observat que, quan vas caminant i et trobes un clot al davant, fas una volta per tal de no caure-hi.»

«És ben possible que, en aquests casos, em captingui de la manera que dieu.»

(«Ja el tenim agafat», van fer els adversaris contentíssims, picant-se l'ullet els uns als altres).

«Digues, òptim Pirró. Perquè fas una volta, si és igual caure que no caure?»

«Doncs, per això mateix, perquè és igual.»

Aquesta anècdota resumeix la meua epistemologia i la meua ètica d'estar per casa. L'he adoptada com a anècdota de capçalera.

L'opressió de la canalla

Comentant l'avançament del curs escolar, un maleït articulista de l'AVUI escriu:

«Aquest canvi repercutirà favorablement en una distribució, més coherent de les vacances i acabarà amb aquest llarg període de tres mesos de descans dels nens que els trenca totalment el ritme d'estudi.»

Quina mala bèstia. Jo el posaria a picar pedra vint-i-quatre hores cada dia, per tal que no trenqués el ritme.

Una de les grans falles de la democràcia tal i com es practica, és la manca de representació dels nens. Els pares que, evidentment, hi tenen interessos contraposats —estan, com més va, més organitzats i sindicats. Els ensenyants —l'altre gran enemic— estan sindicadíssims. N'hi ha de bona voluntat, ho admeto, però són minoria. Els consells escolars són una coartada barroera, com els sindicats verticals del franquisme. La canalla és la gran classe oprimida del nostre temps.

Setmana Santa

Un record de la Setmana Santa de Valladolid. Estic veient la processó de Divendres Sant al carrer, exactament a la plaça Major, cap a la dreta de l'Ajuntament. Com que vaig amarat de literatura, tracto de sentir emoció estètica —de religiosa no me'n queda— davant d'un pas de Gregorio Fernández. De sobte, m'adono que alguna cosa em frega la punta de la fava.

Deixo estar per un moment l'emoció que suposadament em produeix el genial imaginar castellà i m'atinc a la realitat més immediata. Just davant meu hi ha dues monges, una de gran i una de joveneta. La joveneta és la productora de la fregadissa.

La processó segueix la seva marxa lenta, solemnia, sobre el fons sonor dels tambors i les trompetes entre el foc de torxes i espelmes. El silenci de la gentada és colpidor. De tant en tant, la monja joveneta es belluga renovant el meu fervor, amb resultats no gens menyspreables.

Setmana Santa de Valladolid. Expressió entrañable de la pregona religiositat de tot un poble.

Retalls

Fa set o vuit anys vaig entrar en un bar de Santa Coloma. Al vídeo, hi projectaven una pel·lícula porno

(n'era l'època). Tota mena de marranades en pantalla. Des d'una taula estant, s'ho miraven amb molta atenció dos nois i una noia molt jovenets, de disset, divuit anys. Al cap d'una estona, un dels nois va dir a l'amo del bar:

«Cucha, noz vamo a hacê otra iguá».

I se n'anaren.

A l'Ateneu Barcelonès, dos nois juguen a escacs, tot moment un gran enrenou de crits i cops de puny a la taula.

Una velleta, s'hi acosta i els renya suaument.

«Els escaquistes no criden: pensen!»

Viatjar a Sabadell amb els Ferrocarrils de Catalunya és una experiència sedant. Fins i tot els noms de les estacions —La Floresta, Valldoreix, Bellaterra— fan flaire de resina de pi i s'hi sent el càntic de les cigales. Segurament per aquesta raó, els llicenciats per Bellaterra són més simpàtics, lliguen més i troben millors col·locacions que no pas els de la Central.

Fa algun temps, no gaire, la circulació del passeig de Gràcia era tota ascendent, tret d'un carril bus descendent. Els vianants distrets no s'adonaven, d'aquesta circumstància, i morien inexorablement aixafats per l'autobús.

L'Ajuntament va haver de posar-hi uns rètols d'advertiment. Però, com que els van redactar només en català, els castellans continuaven caient com mosques.

D'aleshores ençà, les estadístiques lingüístiques reflecteixen un augment de la proporció de catalanoparlants a la ciutat de Barcelona.

A TV han sortit imatges sagnants de baralles als carrers de Panamà amb motiu de les eleccions. La violència real és molt menys versemblant que la violència cinematogràfica, tan viva, tan professional, que tira tant pel dret. A la realitat, la gent subministra o rep bastonades amb una certa vacil·lació, amb una contundència lleugerament penedida. Un home engega un tret a un altre com si s'equivocqués. El qui ha rebut el tret al cap es queda tot astorat. No acaba de creure-s'ho i triga massa a morir-se. Tot plegat, fa l'efecte que no ho han assajat prou. Si Déu existeix, és un *meteur en scène* francament dolent.

Generalment, els humans no assagem les situacions no quotidianes i, així, vivim i morim malament, com aficionats.

Els polítics sí que acostumen a assajar, i per això ho fan tan bé.

La llei d'«Inseguretat ciutadana»

Manuel de Seabra

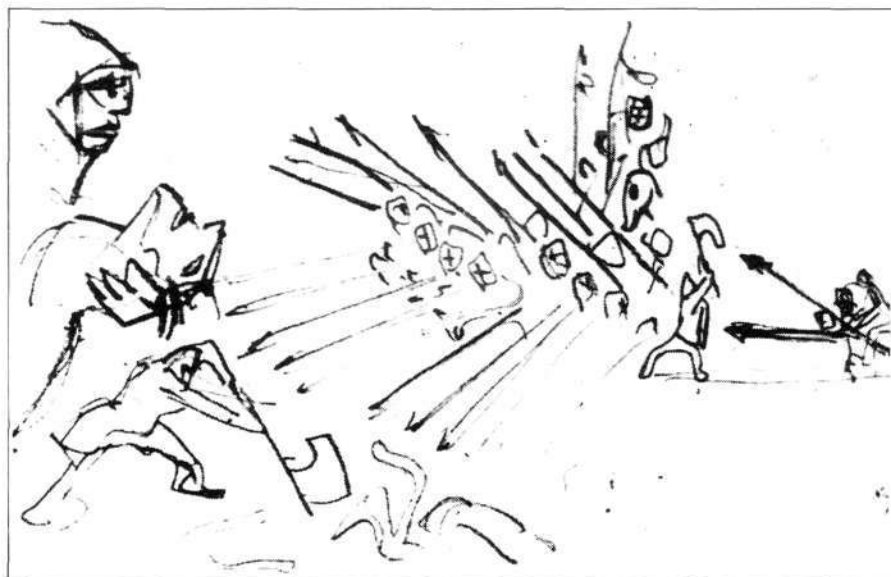
Ho prometo. No sóc narcotraficant, no em dedico al tràfic de blanques, ni a cap mena de blanqueig de pessetes, dòlars o rubles. Juro que el meu únic pas per una presó va ser durant la dictadura i per raons totalment honorables. En una democràcia parlamentària, estic perfectament tranquil respecte a les lleis i a la meva consciència. Si la policia m'escorcolla el pis, no hi trobarà res que pugui denunciar cap mena d'activitat il·lícita o menyspreadora dels bons costums. Però m'irritaria molt si m'entressin a casa i llegissin l'esborrany d'una carta que vaig escriure a la meva cosina Marionna enviant-li una recepte casolana contra la coïssor a l'entreuix. Em faria molta vergonya si veiés uns agents de qualsevol govern ficant el nas en els meus afers privats, assabentant-se del que compro a la botiga de que viures de la cantonada o escoltant les paraules dolces que vaig dir íntimament a un «ligue» ocasional el mes passat.

No m'agradaria gens res d'això. Per això fa setmanes que em preocupa molt aquesta llei de seguretat nacional que diuen que s'aprovarà un d'aquests dies (o un d'aquests mesos) i que sembla que permetrà que qualsevol de les nombroses policies pugui entrar a casa d'un ciutadà sense cap permís judicial. És clar que si sóc tan innocent com acabo de dir, sembla que no he de preocupar-me i que la «pasma» mai no m'entrarà a casa. Ho suposo. Però el que em molesta és que puguin treure'm el dret d'enge-

gar, si de cas, la policia a fer punyetes. És clar, suposo que la gent de les policies són gent seriosa, que tenen com a única missió perseguir criminals, i un bon ciutadà com jo té el deure d'ajudar-los. Naturalment. No ho discuteixo. Estic segur que si un dia es dóna el cas i m'ho demanen amb bones maneres, el més natural és que jo mateix els convidi a entrar. Però que hi hagués una llei que m'obligui a fer-ho, sincerament, m'empiparia molt.

D'altra banda, els policies són homes i cauen algunes vegades en l'error. Sense qui hi hagi un jutge que decideixi sobre la necessitat d'entrar a casa meua, no veig gaire clar allò d'acceptar una decisió presa qui sap per qui. I després, és clar, és molt fàcil que es comencés a entrar a la casa de les persones amb qualsevol pretext fútil, sense que hi hagués una necessitat absoluta. I, naturalment, dóna més seguretat que sigui un jutge a decidir-ho que els mateixos que han de fer la feina.

Si voleu que sigui sincer, prefereixo que un criminal s'escapi perquè el permís del jutge ha trigat una mica, que al contrari. És com l'altra opció de preferir que un culpable no sigui castigat a què un innocent sigui condemnat. El que em deixa parat és com hi va haver algú que en una democràcia fos capaç de pensar en una «lleï d'inseguretat ciutadana» com aquesta.

El català al treball i a l'empresa (I)

Francesc Vallverdú

Una de les crítiques més freqüents a la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya (i a les paral·leles del País Valencià i les Illes) és que no fa cap referència a l'ús de la llengua en el treball i a l'interior de les empreses. Generalment aquesta crítica és acompanyada d'un exemple famós: la llei corresponent del Quebec i la seva incidència en l'àmbit laboral i empresarial.

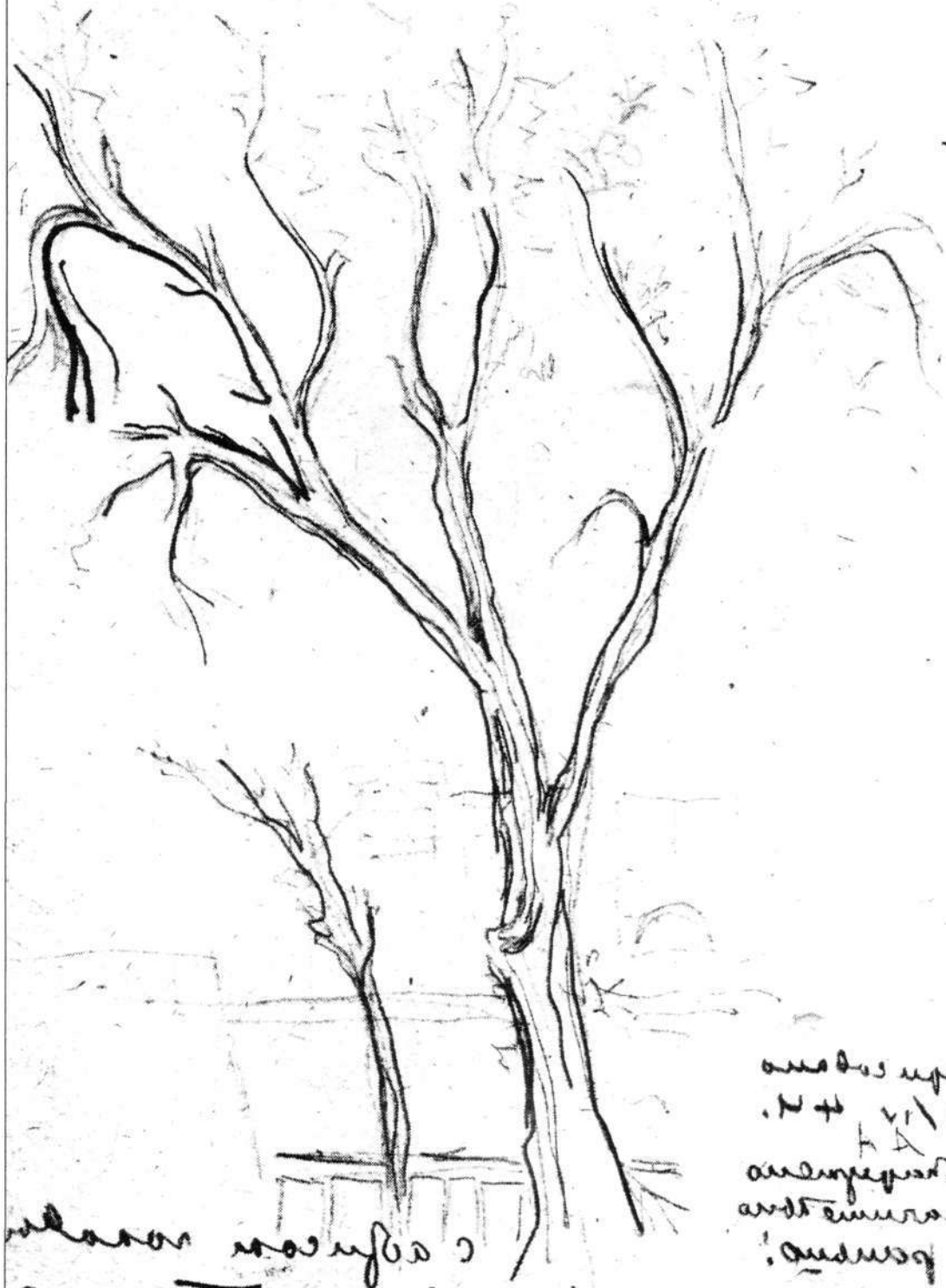
És cert que la llei quebequesa va obligar a l'ús del francès, fins i tot a l'interior de les empreses. I és cert també que per garantir l'eficàcia d'aquesta obligació va promoure uns organismes de control interns, a cada empresa, i a una sèrie de sancions en el cas que hi hagués incompliment. Però s'ha de tenir en compte de quina situació sociolingüística partien. En efecte, abans de la llei de la francesització, al Quebec —particularment a l'àrea industrial de Montreal— les empreses funcionaven *només* en anglès. Els amos i els dirigents eren tots anglòfons i molts ni sabien parlar francès. En canvi, els treballadors eren en la seva majoria francòfons i només podien progressar dins l'empresa si aprenien anglès, perquè sense anglès no podien aspirar a un càrrec directiu.

Com es pot comprendre, la situació al Quebec

abans de ser aprovada la llei, era lingüísticament discriminatòria i ben diferent de la que es dona a Catalunya (al País Valencià i a les Illes, les coses han anat diversament). De fet, a Catalunya ni tan sols durant l'època franquista no es donava una situació com al Montreal anterior a la francesització. Els amos i els directius solien ser catalans o bé en el cas de ser castellanoparlants comprenien el català; és a dir entre les capes superiors, els individus que no entenien el català eren pràcticament inexistents (deixem aquí de banda el cas especial dels funcionaris). En canvi, entre els treballadors, als anys 60 i 70, la proporció d'individus castellanoparlants, molts dels quals ni tan sols entenien el català, era altíssima. Com es pot veure, doncs, es tracta de dues situacions molt diferents que exigeixen dues estratègies diferents.

És probable que la Llei de Normalització Lingüística tingui mancances respecte a la seva eficàcia. Però alguns dels seus silencis no poden ser atribuïts a «fibleses» de la societat catalana respecte a la quebequesa, perquè de fet en el camp del treball i de l'empresa es tracta de dues situacions sociolingüístiques diferents. És, al capdavall, una qüestió massa important per banalitzar-la o per magnificar-la. Caldrà tornar-ne a parlar.

and some *Leucophaea* along
 the edge of the water

and some
 10/14/01
 and some
 and some

and some
 and some

Toni Segarra i el CRECH! recull de còmics

Toni Segarra i el CRECH! (Col·lectiu de Recerca, Estudi i Creació d'Historietes) han realitzat *Còmics*, un número extra de la revista *Bestiari/Recull de llibres*. Segarra, que havia estat membre del consell de redacció de *Nous Horitzons* i que segueix essent-ho moralment, ens permet, de cop i volta, entrar dins el laberíntic i fascinant món dels còmics. Un món ple de màgia i, sovint, d'idees i de suggestions transgressores, avançades o premonitòries (però, també, ple de paranys, d'enganyos, de conservadurisme). Anotem: 1) dins el còmic infantil, les sèries *Yakari*, de Derib i Job, i *Jan i Trencapins* i *Els barrufets* de Peyo, 2) dins el còmic d'aventures *Franka* de Henk Kruijpers, *Corto Maltès* d'Hugo Pratt i *Taxi* d'Alfons Font, autor, també de còmics de SF, 3) entre els clàssics, *Li'l Abner* d'All Capp, *Gil Pupil·la*, de Tillieux, *La família Ulises* de Benejam i Buigas, i *Tintin* («d'ideologia conservadora, catòlica i nacionalista»), d'Hergé, 4) dins els còmics d'humor, el CRECH! recomana autors tan diversos com Lauzier, Franquin (*Sergi Grapes*) o Gallardo i Mediavilla (*Makoki*), 5) per a adults: Crepax, Crumb, Paul Gillon (*La superviviente*), Vittorio Giardino (*Little ego*), Muño i Sampayo (*Sudor sudaca*), Nilo Manara i Georges Pichard (*Marie Gabrielle*, «exaltació de la dona com a gènere i com a «classe»»), 6) el còmic d'avantguarda: Pere Joan, Antoni Garcés, Moebius, Enki Bilal i Richard Corben.

A llegir, que són quatre dies!

1, 2, 3, 4, 5, 6, SAT

El SAT, al carrer de les Monges 2-6 a Sant Andreu (08030 Barcelona), és un espai polivalent a l'entorn d'un teatre. Un dissabte qualsevol de juny hi he anat a veure «El brunzir de les abelles», de Josep Lluís i Rodolf Juera. És una «restauració» escrita el 1975! L'espai escènic és agradable. Els actors —encapçalats per Teresa Cunillé i Alfred Lucchetti— s'ho creuen. I fer de Xino el Roig (Josep Forga) o de Mateu Guirado (Norbert Ibero) no és gens fàcil. El públic segueix atentament el ritme pausat, però tens. J.A. Benach en la seva crítica diu que l'obra té un aire de Txèkhov. El SAT és una realitat.

De 2.400 a 6.100

Karl Marx: *Manuscripts econòmico-filosòfics*. Edicions 62 - Textos filosòfics, 1991 («Traducció i edició a cura de Gerard Vilar»).

Karl Marx: *El Capital*, VI. Barcelona, Diputació de Barcelona (Edicions 62, 1990 («Traducció de Jordi Miners i Sinyol»).

El 1983 teníem 2.400 pàgines de Marx en català, el 1991, en podem llegir 6.100. A la dècada dels 80, l'activitat traductora ha estat considerable (de Jordi Miners, però, també d'Anselm Sazjnar i de Gerard i Judith Vilar) i l'esforç editorial per publicar Marx sense comparació en cap altre moment de la nostra història.

Als *manuscripts* podem llegir coses com «l'economia considera el proletari només com a treballador... no el considera en els seus moments de descans, com a home, sinó que deixa aquesta consideració a la justícia criminal, als metges, a la religió, als quadres estadístics, a la policia i a l'agutzil de pobres».

I a *El Capital*, VI, «no crec que ningú pugui prosperar mantenint un negoci formal. Caldrà que construeixi per a l'especulació».

Dones i Jazz

Com ja ha passat diverses vegades quan el rock va de baixa torna a renéixer l'afició al jazz. És sovint un públic nou que descobreix el jazz per primera vegada. Del públic que s'està formant en sorprèn la quantitat de dones, donat que el jazz havia estat sempre una música d'homes. No sabem quantes dones tenia afiliat el vell Hot Club de Barcelona, però en un bar dedicat al jazz que acaba de repartir carnets el 45 per cent són dones sobre un total de 800. La xifra contrasta amb el percentatge de la National Jazz Federation de Londres el 1958 on les dones no representaven més del 7,3 per cent. La dada prové de *Storia sociale del jazz* de Eric Hobsbawm. En aquesta línia ens agradaria llegir un dia, per exemple, un *Història social de la sardana* de Josep Fontana.

E.G.

Eulàlia Vintró i el ben parlar

A les 7,30 de la tarda del diumenge del 26 de maig, una persona d'edat llegia això al diari:

«Referir-se a la política en els nostres dies és referir-se en primeríssim lloc a la desaparició total de la facultat de parlar amb correcció i elegància: I és haver de formular, immediatament després, la sospita que o bé no n'hi ha d'idees, o que no són necessàries, i en els dos casos, l'afer és greu ja que indica que alguna cosa de molt corrupta hi deu haver en algun racó de la política... En aquest panorama desolat, desfet per bàrbars d'una obscenitat grollera, d'un ànim mesquí i desassossegat destaca de forma inqüestionable la paraula precisa, pensada i elegant de la candidata Eulàlia Vintró». Aquí, la persona d'una certa edat va parar de llegir per mirar per la finestra, i tot seguit va tornar a posar la vista al diari: «No hi ha dubte que si algú ha fet un esforç —tot i que en ella, estudiosa dels grecs, el ben parlar és consubstancial— per retornar a la política i a la ciutat —la ciutat de Carner, de Guerau, l'Espriu, de Maragall, de Salvat-Papasseit— el to que Barcelona requeria, aquest algú és Eulàlia Vintró». La velleïta deixà l'*Avui* a un costat, ni es fixà que l'article el signava Anton M. Espalder, un desconegut per ella, es pentinà i baixà al carrer a votar (fins aquell moment, dubtava) just al costat de casa seva.

Cherri Samba a l'espai 13

Miquel Molins (del Consell de redacció de «Nous Horitzons»), és el comissari del cicle «Formes de la disensió» de l'Espai 13 de la Fundació Joan Miró. Dins el cicle, l'exposició de la pintura de Samba (Zaire, 1956) és un petit esdeveniment, ja que, s'hi poden veure quadres com «Guerre du Golfe (17 jours après)», que ens fan pensar en la tradició d'aquella pintura inaugurada al Baix Imperi Romà, és a dir, en els retrats lleugerament realistes dels poderosos de la Terra.

Iris Zaida

Teresa Pàmies i la R.E.I.

Teresa Pàmies ha escrit un llibre sobre els treballs dels catalans de Ràdio Espanya Independent, la famosa «Pirenaica». És un text àgil i amè, que es llegeix d'una tirada i que malhauradament no podrà ésser subvencionat directament pel Ministeri de Cultura donat que, un temps després d'enllestir el text del llibre, un dels catalans de la R.E.I. i antic col·laborador de *Nous Horitzons*, ha esdevingut titular del ministeri. Ara: els llibres de Teresa Pàmies són llibres per a ésser llegits (i no subvencionats) i, per una vegada, aquesta «incompatibilitat» moral no serà problema.

Balanç del centenari Gramsci

La gran premsa l'hi ha dedicat suplementes especials. Algunes revistes, articles i/o pàgines per memorar.

Un conjunt d'institucions, per iniciativa del CIMS i de *L'avenç*, han protagonitzat una història interessant: volem tot Gramsci en català perquè algun dia pugui haver-hi Gramscis catalans. Algú ens ha explicat que *La Vanguardia* ha refusat articles commemoratius, i que a *L'avenç* (*El Periódico* «dixit») el centenari ha fet esclatar tensions internes (que responen, és clar, a pressions externes). Gramsci segueix essent incòmode, encara que, a *Serra d'or* (abril 1991), s'enumerin «11 exemples de l'actualitat de Gramsci entre nosaltres». Els partits —IC, PSC, MCC— n'han parlat, com calia. Primer vam tenir els paral·lels (Maurin, Jové Brufan, Llord), després, els meridians, receptors, traductors, (Rodríguez Mendez, Sacristán, Joan Fuster Cirici, Vallverdú, Fontana, Lluch, Salvat, Solé-Tura, Molas).

Avui som en plena galàxia Gramsci. Ho proven el gran nombre de revistes, centres, fundacions, instituts que s'han adherit a la crida del CIMS i de *L'avenç*.

Catàleg de revistes de l'esquerra: 3r suplement

GRUP I: TEORIA I INFORMACIÓ POLÍTICA

QUADERNS

Acta. Fundació per a les idees i les arts.
Muntaner, 412, 3r 1a. 08006 Barcelona

REVISTA DE LA ECONOMÍA SOCIAL Y DE LA EMPRESA

Via Augusta, 125, entresol 4t. 08006 Barcelona

ECOLOGÍA POLÍTICA

Cuadernos de debate internacional
Fuhem / Icaria
Comte d'Urgell, 53, pral. 1a. 08011 Barcelona

I QUÈ

Publicació *edèctica*, iconoclasta i exhuberant
Ap. 1322. 43280 Reus

LA PAU

Diari de la pau
Publicació del grup «Periodistes per la Pau»
Apartat de Correus, 94060. 08080 Barcelona

BUTLLETÍ DE LA DONA

Ca la Dona
Gran Via de les Corts Catalanes, 549, 4t-1a

GRUP II: POLÍTICA I ORGANITZACIÓ

EINA

Casal de Cultura. Santa Coloma de Gramenet

TREBALLADORA

Secretariat de la dona. CONC
Via Laietana, 16
08003 - Barcelona

COMARCA

Butlletí informatiu. Consell Comarcal
del Baix Llobregat
Parc de Torreblanca. Sant Feliu de Llobregat

LA MUNICIPAL

Revista interna de l'Ajuntament de Barcelona
Plaça de Sant Jaume. 08002 Barcelona

LA CASA VERDA

Butlletí d'acció ecològica
Portal de Valldigna, 15. 46003 València

REVOLUCIÓN PROLETARIA

Revista de la Unió Marxista Leninista
Ap. Correus 32131. 08080 Barcelona

MALLORCA SOCIALISTA

Revista del Partit Socialista de Mallorca - Esquerra
Nacionalista
Navarra, 5 A, 1r 1a. 07003 Palma de Mallorca

BARCELONA EMPRENEDORA

Centre d'Informació i Assessorament a Nous
Empresaris. Ajuntament de Barcelona
Via Laietana, 23, entresol A. 08003 Barcelona

PAPERS D'INFORMACIÓ SOCIAL

Àrea d'Afers Socials i Joventut / Ajuntament de
Barcelona
Ciutat, 4. 08002 Barcelona

GRUP III: MINORIES I POLÍTICA

TERCERA VIA

Fundació Tercera Via
Av. Mistral, 75, 1r 2a. 08015 Barcelona

JO QUÈ SÉ?

Revista d'opinió dels instituts de batxillerat
Casal del Mestre. Grup de filosofia
C/ Sants, 1, baixos.
08924 Santa Coloma de Gramenet

FATEC

Butlletí de la Federació d'Associacions de la Tercera
Edat de Catalunya
Catalunya
Bertran, 41, baixos
08023 - Barcelona

FEDERACIÓ ECOM INFORMA

Gran Via, 562, pral. 2a 08011 Barcelona

Catàleg Catàleg Catàleg Catàleg Catàleg Ca

L'ENLLAÇ

Amicale des Anciens Guerrilleros Espagnols en France
Via Laietana, 61 3r. 08003 Barcelona

VEU DE L'EXILI CATALÀ I REPUBLICÀ

10, rue de Vrilly. 69150 Décines (França)

PRENSA OBRERA

Órgano semanal del Comité Central de la Liga
Obrera Comunista
Canalejas, 65, 1r. 08028 Barcelona

GRUP IV: DISCIPLINES I POLÍTICA

ARCHIVO DE LA FILMOTECA

Revista de estudios históricos de la imagen
Plaça de l'Ajuntament, 17. 46002 València

TREBALLS DE SOCIOLINGÜÍSTICA

Grup català de sociolingüística
Eliseu Climent, editor
Baró de Carcer, 40. 46001 València

ESTUDIS D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DEL PAÍS VALENCIÀ

Facultat de Geografia i Història
Av. Blasco Ibáñez, 26. 46010 València

REVISTA D'HISTÒRIA MEDIEVAL

Facultat de Geografia i Història
Av. Blasco Ibáñez, 26. 46010 València

HISTÒRIA SOCIAL

UNED
Alzira

ENGINY

Revista del Col·legi oficial de Psicòlegs de Balears
Carrer de Sant Miquel, 30, 4t A.
07002 Palma de Mallorca

ANTROPOLOGIES

Facultat de Geografia i Història /UB
c/ Baldiri i Reixac, s/n. 08028 Barcelona

QUADERNS CAPS

París, 150. 08036 Barcelona

A SOL POST

Estudis de llengua i literatura
Sant Eloi, 17. 03800 Alcoi

PROGRAMA / FILMOTECA

Generalitat de Catalunya
Diputació, 281. 08007 Barcelona

QUADERNS DE SALUT PÚBLICA

Organització Mundial de la Salut
Barcelona - Ginebra.

BESTIARI. RECULL DE LLIBRES

Cooperativa de llibreries «Bestiari»
Bilbao 91, Local 1. 08005 Barcelona
Administració: Robafaves llibres
Nou, 9. 08301 Mataró

QUETRAMES

Revista interna del CRECHI Col·lectiu de Recerca,
Estudis i Creació d'Historietes
Casal Joventut
Pça. Espanya, 1. 08301 Mataró

GRUP V: POLÍTICA INTERNACIONAL

STUDIA AFRICANA

Publicació del Centre d'Estudis Africans
Travessera de Gràcia, 100, pral. 2a. 08012 Barcelona

PERIFÈRIA

Butlletí del Centre de Recursos i d'Assistència
Primària per la Pau.
Av. Mare de Déu de Montserrat, 136-140.
08026 Barcelona

LAS SEGOVIAS

Asociación para la Cooperación con Centroamérica
Revista informativa
València, 366, 2n. 08009 Barcelona

MÉDICOS SIN FRONTERAS

Médicos sen fronteiras. Metges sense fronteres.
Froteraribe Gabeko Medikuaak
Av. Porta de l'Àngel, 1, 1r. 08002 Barcelona

BRIGADAS INTERNACIONALES DE LA PAZ

P.B.I. / Boletín mensual
Gran de Gràcia, 126, pral. 08012 Barcelona

HOJAS DE WARMÍ

Revista informativa
Apartat de correus, 94.230
08008 Barcelona

Joves, polítiques municipals i vèncer la por i la solitud

Ignasi Riera

Són indispensables aclariments terminològics previs. Quan parlem de joves catalans, de qui parlem? Quan parlem d'ajuntaments, a quina mena d'ajuntaments ens referim? ¿Quina relació té la *política municipal* de les altres manifestacions de la política?

La joventut és una de les poques malalties que es cura amb el pas dels anys. En canvi, la Retòrica oficial sobre els joves s'agreuja amb el pas dels anys i amb la progressiva desaparició sociològica dels joves. El dia que només quedi un jove... en parlaran tan bé que en poques hores deixarà de ser-ho.

Contra les teories del jove segur, emprenedor, audaç, impetuós, rupturista... hauríem de començar a entendre els factors que més influeixen en els joves i les pautes per intentar-ne la descripció/classificació. Té poc a veure un jove que ha nascut en el cor d'un poble nòmada amb el jove que neix en una família estable. Més encara: la majoria de joves són hereus d'esquemes de vida prefixats, molt tancats, amb marges de maniobra mínims, són joves «encotillats». Un alt percentatge de la «cultura» jove és herència d'una altra «cultura».

L'urbanisme conformador d'hàbits

Un jove és una mica com la ciutat o l'espai on viu. L'urbanisme pesa molt més del que ens volen fer creure les autoritats avesades a insistir en els voluntarismes conformadors dels hàbits joves. Perquè l'entorn marca la nostra relació amb la naturalesa i amb l'asfalt. Per exemple: un jove que hagi nascut al camp tindrà unes pors diferents que un jove urbà o suburbà. Ara bé: la ciutat actual és cada cop més dura, més endurida, més excloent, més cara, més plena de «illes reservades».

Quan en tot programa municipal plantejem espais específics per als joves i alhora que tota la ciutat sigui l'espai específic dels joves... no estem dient res de contradictori. Opino que l'urbanisme actual margina més als joves que les lleis i fins i tot que les possibilitats econòmiques. La ciutat deixa que molts joves siguin «gent del barri» i castiga els que pretenen ser-ho de *tota la ciutat*.

Aquesta consideració em porta a afirmar que la sensibilitat per la joventut ens serà possible de descobrir-la «ja» en el disseny dels espais ciutadans, que han de ser entesos com una ciutat on nens, adults, joves i vells s'hi sentin «com a casa». I així com hi ha ciutats «pensades per als turistes o per als comerciants», també hi pot haver ciutats pensades per als joves.

Hem dit també que a més dels espais específics —centres per a joves—, el jove ha de poder «circular» per tota la ciutat. I aquest objectiu hauria de marcar molts programes municipals: aconseguir transports col·lectius per poder circular els caps de setmana a poc preu, o tornar de nit a casa després d'un espectacle o d'una voluntat d'anar a escampar la boira, hauria de ser un dels *desiderata* de tots els programes municipals.

Els hàbits juvenils han d'anar consolidant circuits metropolitans, que tenen poc a veure amb els circuits habituals de la ciutat. Aquests circuits alternatius són interessants, tot i que les autoritats els confonen amb circuits de delinqüència (i hi tenen ben poc a veure).

El treball com a element classificador

Els més grans hem deixat als més joves una societat en que el mite del treball estable ha fet suspensió de pagaments o fallida. Fins i tot si no hi ha treball, feina, ningú no espera que aquesta serà una feina estable, definitiva. I el «treball» discrimina joves i grans.

Les enquestes ens diuen que l'economia submergida, «el treball negre», és el que ocupa més dones i més joves. Es tracta, per tant, d'un tema importantíssim que configura mentalitats ben diferents de les que vam viure nosaltres. Als nostres temps, la societat es dividia en dues classes: la dels que continuaven estudiant als 14 anys —i tenien garantida la feina o a través dels títols universitaris o paral·lels— o els que entraven a treballar d'aprenents als 14 anys. Els aprenents cobraven poc, eren molt «putejats», no aprenien massa... però eren un col·lectiu: molts fu-

el pensament i l'acció el pensament i l'acció

turs quadres sindicals i polítics van sorgir de les organitzacions d'aprenentis. I també molts van aprendre, més enllà d'allò que la feina ensenyava, *aprenentatges útils per a la vida* (i no els concreto perquè cadascú en pot imaginar de diferents).

El futur laboral és l'obsessió primera de molts joves. L'estadística ens diu que passaran per moltes feines parcials (si tenen sort) i passaran per moltes temporades d'atur (més o menys angoixós). La perplexitat, la convicció de fer de conillots d'índies de tots els experiments laborals, el desànim poden enfonsar molts joves... o fer-los desitjar amb vehemència el paradís dels «joves rics, privilegiats i estables». L'angúnia d'un mercat de treball tan insegur porta a desitjar l'ordre, l'estabilitat, com a valors absoluts. Els comportaments dretans de molts joves, arreu d'Europa, *també* tenen a veure amb la situació del mercat de treball. Una altra tipologia: la dels que aprenen a viure de l'assegurança d'atur, amb activitats intercalades.

Nosaltres sempre hem demanat les transferències de l'INEM a la Generalitat. Entre altres raons, perquè volem fer política *juvenil*, i aprofundir en les moltes experiències d'informació sobre el mercat de treball, d'orientació professional, etc. Opino que la responsabilitat de Joventut ha d'estar molt relacionada amb la de Treball.

La formació: estímuls, oportunitats...

La diferència de «classes» s'explica, avui, per la diferència efectiva d'oportunitats efectives en el terreny de la formació. El principi de la igualtat d'oportunitats és un mer principi. No és cert que tots els joves tinguin idèntiques oportunitats formatives. El fet que el govern de la Generalitat mimi d'una manera tan especial l'ensenyament privat, per damunt del públic, indica una tria conscient del model de joves que vol tenir «o enrolar».

Si és important col·laborar amb el jove en el laberint del mercat de treball, també ho és que sàpiga que el municipi l'ajudarà a formar-se i que l'ajudarà a moure's per entre les ofertes formatives.

L'exigència dels ajuntaments de col·laborar en la redacció del Mapa Escolar —també pel que fa a estudis mitjans i superiors— deriva d'aquesta obvietat.

El cost del lleure

Hem d'entendre que el jove és l'objectiu preferent de tots els missatges publicitaris. I, segurament, el més indefens. Un jove el convidem a viatjar, a es-

quiar, a comprar-se motos, a beure, a comprar música, a vestir d'acord amb la moda. I no té ni un xavo per finançar-se aquests estímuls. Això porta el jove a la submissió de la dependència o bé a la recerca dels camins secrets que el portin al diner fàcil (o difícil). És molt difícil exercir de jove, assetjat per totes les propostes, sense tenir-ne molts, de diners. I aquesta és una de les grans frustracions dels joves...

Això explica que des dels poders és important entendre que el jove té dret a passar-s'ho bé sense ser milionari. Que ha de poder practicar l'esport sense ser soci d'un club per a elegits socials. I que ha de poder anar a ballar sense necessitat de fer cantonades abans, per poder-se pagar les consumicions.

No hi ha alternatives fàcils per aquesta problemàtica. És important, però, que la recordem.

Els nous associacionismes juvenils

Ens associem per vèncer la por i la solitud. Doncs bé: això ho fan tant els joves que practiquen l'associacionisme regular com els que practiquen l'*irregular* o *informal*. Els joves que es troben per intercanviar-se programes informàtics, o per veure plegats (gràcies al Canal +) un partit de futbol, o per escoltar música o per anar a beure cervesa o per tractar de lligar... també ho fan per vèncer la por i la solitud.

Els poders emeten, sense parar, missatges de por: expliquen les malalties que produeix el tabac, l'alcohol o el sexe amb més admiracions que explicacions planeres, entenedores. I no ajuden a crear un clima social a favor del dret de cada jove a ser diferent. Per això és tan important que el municipi aculli, amb sensibilitat especial, els joves que la societat voldria marginar. I que aprovi campanyes com l'«estima com vulguis» o «gais per la salut», expressives d'un sector estadísticament malt entès.

Crec que és hora de pensar en l'accent en noves associacions a favor dels drets humans: SOS Racisme, acollida de joves immigrants estrangers, a favor dels joves malalts musculars... i molts d'altres racons de la nostra geografia de distròfies.

És important que totes les regidories expliquin quin tipus d'associacions joves voldria fomentar el seu departament. I ens adonaríem que n'hi ha moltes.

Ah! I als joves associats doneu-los locals i mitjans bàsics. Però deixeu-los que desbarrin sols, pel seu compte...

Cornellà de Ll., 1991

L'Esport: dret, lleure, professió, signe d'identitat

per A. E.

L'Esport és un factor bàsic en el procés de *formació integral de la persona*, en la seva *integració social*, en la *consecució de salut*, en el desenvolupament del *lleure* i en el desplegament de la *vida associativa*.

Hem de rebutjar una concepció passiva a l'espera de les demandes dels clubs i esportistes. Cal un programa capaç d'assegurar la iniciativa municipal.

Per nosaltres, l'Esport és un dret del ciutadà, la pràctica del qual és lliure i voluntària

Això significa que les administracions públiques han d'assegurar la possibilitat i el foment de la pràctica esportiva, amb una especial cura de la igualtat d'oportunitats i dels col·lectius més necessitats.

Però també significa que la pràctica concreta de l'esport té una especial vocació d'iniciativa privada, d'autogestió i d'autofinançament. Excepció feta d'aquelles accions programàtiques de foment que l'Administració programa i financia, sigui per incentivar els ciutadans, sigui per ajudar determinats col·lectius específics o per crear infraestructures.

Des de l'Esport com a lleure fins a l'Esport professional

L'Esport és una realitat complexa i diversa que, de vegades, sembla tenir pocs punts de contacte. Nosaltres defensem, tanmateix, la necessària unitat de l'Esport.

Treballar, doncs, per la netedat i la transparència de l'Esport espectacle és també fer un favor a l'Esport dels ciutadans. El maniqueisme i el puritanisme que pretén condemnar l'esport d'èlit acaben sovint en la combinació d'aquesta condemna amb una pràctica sense escrúpols en relació amb l'esport d'èlit.

El nostre objectiu a mig termini és formar homes

i dones (esportistes, dirigents, tècnics, ...) i crear condicions (iniciatives, associacions, legislació, opinió, etc.) que permetin reconduir l'esport d'èlit cap a posicions de major exemplaritat ètica, transparència, generositat i cooperació, de forma que sigui més patent la unitat de tot l'esport.

L'Esport per a tothom, entès com una concepció que pretén el foment de la pràctica esportiva adequada a cada persona, a cada grup i a cada edat, entès com a pràctica educativa, de lleure, de salut, de cultura i de socialització, ha de ser el lema de l'acció esportiva municipal.

Aquesta idea no es pot mai confondre amb un estèril rebuig de la competició (component propi i conatural de l'esport i, en qualsevol cas, de la pròpia vida en societat), però sí una condemna de la seva consagració com a principi únic, absolut i exclouent. «Esport per a tothom» significa també l'educació i el correcte dimensionament de la competitivitat, no l'exclusió de l'activitat esportiva competitiva.

Responsabilitat dels organismes públics

És estricta responsabilitat de l'Ajuntament, amb la col·laboració d'altres Administracions, assumir el foment de la pràctica esportiva entre aquells col·lectius més necessitats (minusvàlids, vells, col·lectius socialment marginats, etc.).

És especialment important dissenyar programes de foment de la pràctica esportiva de les dones, començant per una proposta no masclista de l'educació física i de l'esport.

El foment de l'esport a nivell de municipi ens ha de portar també a propostes concretes d'adequació i ús del medi natural, a un plantejament adequat del transport públic per fer accessibles les instal·lacions, i a l'adequació dels horaris i de la disponibilitat de temps lliure.

La gestió més adequada de l'activitat esportiva és la que s'assenta sobre la base associativa.

La política esportiva municipal ha de ser elaborada i desenvolupada en la més estreta col·laboració, amb els clubs i associacions esportives. Fins i tot cal avançar el foment de nou associacionisme a partir dels programes específics de foment de l'Esport generats des de l'Ajuntament.

L'Esport escolar

La legislació catalana i l'espanyola concedeixen un lloc privilegiat a l'esport escolar entre les responsabilitats esportives. Però, tanmateix, no defineixen clarament quines han de ser les seves peculiaritats, ja que se'l considera de competència de l'Estat. Tenim, com a màxim, les normes de la competició escolar i, en el cas de Catalunya, el decret 267-90, que defineix els «consells esportius» (notablement confús en alguns aspectes).

Orientativament, els programes municipals d'IC tindran en compte els següents punts:

- No confondre l'esport escolar amb l'Educació Física escolar. Aquesta no l'entendem com una competència esportiva, sinó plenament educativa, estretament articulada amb tots els altres continguts educatius, competència i responsabilitat estricta de la Generalitat.
- Els nostres Ajuntaments concretaran tots els recursos a articular, en tot cas, iniciatives d'iniciació esportiva específica, en col·laboració amb els Consells Escolars i les APAS, i en estreta relació amb les Escoles d'Iniciació Esportiva.
- En aquells municipis en què sigui possible una *fase local* dels Jocs esportius escolars, prestaran tota la col·laboració possible per a assegurar-ne la més digna i educativa celebració.
- A nivell comarcal, defensarem el caràcter consorcial del «Consell Esportiu», així com la màxima claredat i transparència de la seva gestió.
- A nivell de Catalunya, seguirem propugnant el reconeixement dels Ajuntaments com a administracions públiques i no com a entitats privades.

I això a dos nivells: com a interlocutors privi-

legiats de la Generalitat pel que fa a l'esport escolar i la seva definició i orientació, i propugnant la constitució d'un Organ Nacional de l'Esport Escolar, no únicament consultiu, sinó consorciat (amb representació també de les APAS i de les Federacions Esportives).

Els centres de tecnificació i les Federacions

Facilitar possibilitats de desenvolupament de les capacitats específiques de determinats esportistes joves és també important. Però això no pot justificar la creació de centres de tecnificació a cada municipi. Ni podem justificar amb l'autonomia municipal la creació d'una xarxa paral·lela.

Per a nosaltres, els centres de tecnificació han de respondre a una planificació supramunicipal i són responsabilitat pròpiament de les Federacions Esportives. Els Ajuntaments hi hem de col·laborar, però no són la nostra responsabilitat específica.

Això no vol dir que no puguem assumir la iniciativa. Però aquesta *sempre* ha de comptar amb la col·laboració de la corresponent Federació Catalana i ha de tenir una concreció plurimunicipal, quan això sigui lògic (depèn de la dimensió del municipi, del seu paper específic dins el món esportiu, etc.).

L'Esport a qualsevol edat i per a qualsevol col·lectiu

Tot i que aquest objectiu és complex, es compon inevitablement de tot un conjunt d'iniciatives diverses, la seva gestió ha de ser el més integrada possible i ha de ser el centre de la programació esportiva municipal. Si l'esport és un dret primari dels ciutadans, ni que sigui lliurement exercitable, és la principal responsabilitat de les Administracions públiques fer possible el seu exercici. Especialment dels Ajuntaments, que són les Administracions primordialment encarregades d'assegurar la qualitat de vida dels respectius ciutadans.

Aquest objectiu comporta l'elaboració de propostes d'infraestructures adequades per a la pràctica esportiva diversificada dels diversos nivells, la realització de campanyes de sensibilització, l'elaboració permanent i participativa de les actituds i els intercanvis necessaris per definir cada vegada millor la forma d'exercitar aquesta activitat humana.

L'Esport per a tothom és ja un moviment divers i potent a nivell nacional, estatal i internacional amb el que cal connectar i intercanviar idees permanentment.

En aquest context, IC fa una clara presa de posició: respectant la llibertat individual de resoldre la pròpia pràctica esportiva de la forma que es prefereixi, tenint en compte que en aquest camp els Ajuntaments hauran de proposar serveis concrets oberts a qualsevol ciutadà o destinats a un col·lectiu específic, els Ajuntaments governats per IC fomentaran la creació o potenciació d'associacions polisportives que gestionin (autogestionin) l'esport ciutadà, com a forma culturalment més adequada de realització de l'Esport per a tothom.

No hi ha d'haver un sol Ajuntament per IC o amb la col·laboració d'IC que no disposi d'un projecte pluridisciplinar i integrat d'Esport per a Tothom, d'esport dels ciutadans.

Foment de l'Associacionisme

En la proposta general d'IC la llibertat individual i el pluralisme a qualsevol nivell són imperatius fonamentals. Això és particularment cert en el terreny esportiu. Cada ciutadà té dret a practicar l'esport individualment o a associar-se per practicar-lo de la forma que ho consideri. Per tant, els programes i la pràctica esportiva municipal d'IC han de desterrar actituds autoritàries que, tot i responenent a objectius justos, fan servir pressions o exclusions per a obtenir-los.

Tanmateix, això no significa que la nostra proposta sigui de mantenir-nos passius o indiferents davant d'aquesta qüestió. Nosaltres creiem que la forma més adequada, superior, de resoldre l'activitat esportiva dels ciutadans és la forma associativa, perquè comporta un major marge d'iniciativa, de socialització, de responsabilitat i de nivell cultural, al mateix temps que contribueix a l'estructuració de la societat civil i respon a l'estructura clàssica de la pràctica i la gestió esportiva a Catalunya.

Els programes municipals d'IC han de tenir compte dels següents suggeriments pel que fa a la política de l'associacionisme esportiu:

1. Els programes i serveis esportius de l'Ajuntament han de ser debatuts i participats pels Clubs i As-

sociacions esportives, i sempre que sigui possible, sense perdre de vista el seu caràcter de servei públic, fins i tot realitzats amb la seva col·laboració. Des de la gestió d'instal·lacions fins a la gestió de programes específics.

2. Cal afavorir la capacitació de les entitats esportives per gestionar, en principi, els seus propis objectius, però també, en la mesura possible, els programes i les instal·lacions que se'ls puguin encomanar. Això cal que tingui en compte tant les adequades exigències de qualitat en la gestió, com els requeriments del caràcter públic del servei. Això pot comportar una certa opció per afavorir la concentració associativa, el seu caràcter polisportiu, l'existència de personal tècnicament adequat, la capacitat de consecució i gestió de recursos, etc. Però sempre amb el més exquisit respecte a la seva autonomia.
3. En alguns casos, es tractarà de fomentar nou associacionisme esportiu, per comptes (o a més) de la potenciació de l'associacionisme ja existent. Per a nosaltres, l'objectiu final no és mantenir la gestió directa dels serveis municipals d'esport per a tothom, sinó la maduració dels usuaris d'aquests serveis cap a la pròpia gestió d'aquests a través d'una o altra forma d'associació. Els Ajuntaments, també en l'esport, han de fer més política i gestionar menys.

L'esport d'èlit

L'esport d'èlit planteja alguns problemes específics, al voltant dels quals IC ha de prendre posició:

- Nosaltres acceptem que hi hagi esportistes i competició esportiva que pretenguin la màxima prestació que estigui al seu abast. I també que aquest nivell de prestació esportiva requereix una forta inversió econòmica i fins i tot la professionalització de determinats esportistes, tècnics i gestors.

Però no compartim en tot el seu abast les formes que avui adopta aquesta activitat esportiva, que consagra la competitivitat com a únic principi, de vegades a costa de pèrdua de valors humans, de foment de la violència, del doping, d'obscurs interessos econòmics,... Però sense arribar a aquests extrems, tampoc creiem

positiva la consagració del professionalisme i del mercantilisme en qualsevol de les activitats de l'alt rendiment esportiu, que posa en serioses dificultats els clubs per sostenir el seu pressupost, que el farà desaparèixer com a gestors de l'esport d'èlit, i que obliga, per mor del prestigi de l'estat, la Nacionalitat o el municipi, a fer inversions de vegades desproporcionades cap a aquests sectors minoritaris, mentre és ridícul el que es destina al foment de l'esport dels ciutadans.

Tot amb tot, la posició d'IC no és la de la negació de la realitat d'aquest sector influent de l'esport sinó el d'interessar-se, entendre i compartir les seves preocupacions i els seus problemes, tot intentant de resoldre'ls de la forma que millor pugui afavorir una sortida progressista.

—També hem de ser conscients que determinats equips o atletes poden ser, en alguns casos, signes evidents de la identitat de la ciutat o del poble, justificant un cert interès cap a ells i el seu sosteniment esportiu per part dels respectius Ajuntaments.

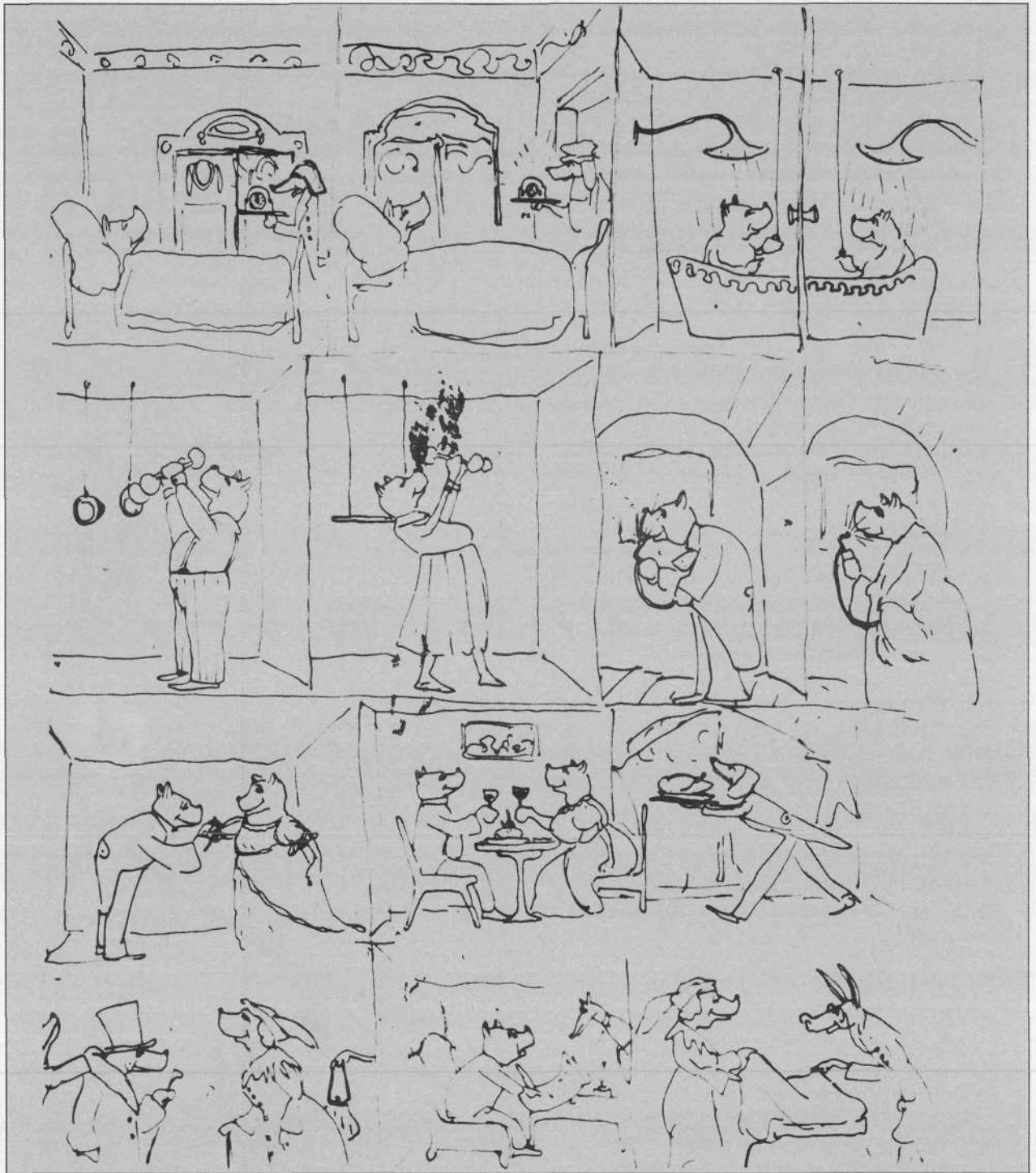
Però cal ser cautes i prudents en aquest camp. Cal tenir clar, sempre que sigui possible, que és preferible que els recursos de l'esport professional no siguin públics, i que determinades situacions són insostenibles des de les Administracions públiques. Sobretot si això fos en detriment del prioritari foment de l'esport dels ciutadans.

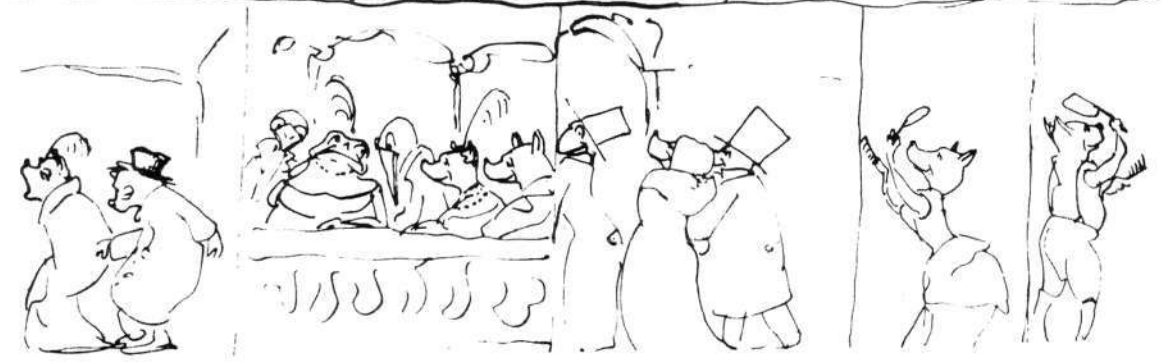
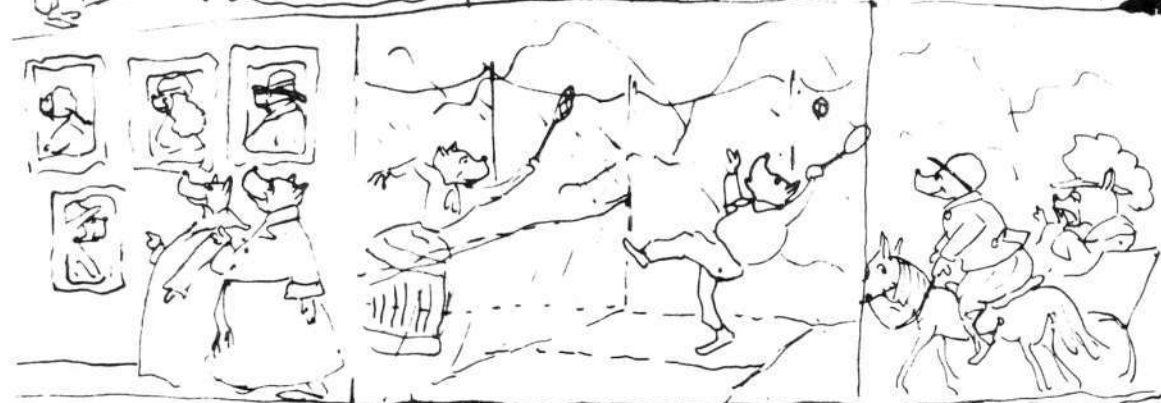
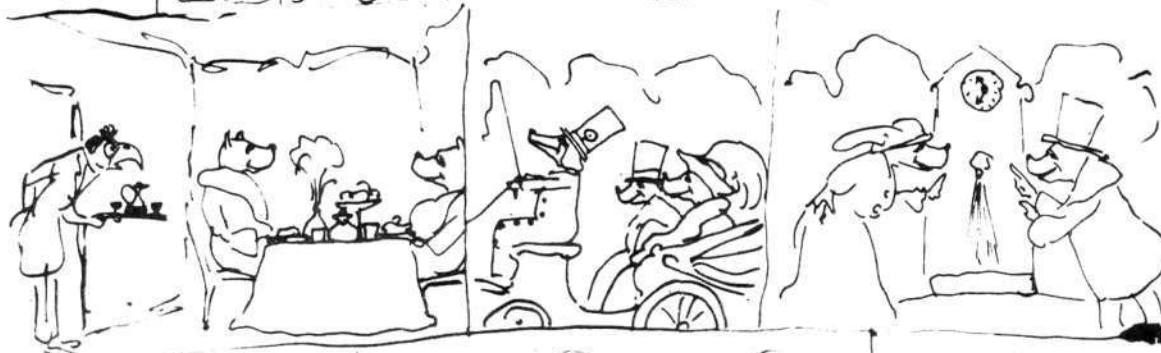
En aquest camp és preferible portar tota la capacitat de l'Ajuntament en la recerca de patrocinadors o mecenes mercantils.

L'aportació municipal directa més justa és la disposició d'infraestructures adequades.

En qualsevol cas, és important que aquest suport es tradueixi efectivament en contraprestacions públiques de cara a l'esport de la ciutat.

L'Economia de la Perestroika

Emili Gasch

Reflexions després d'un viatge

Probablement, la impressió més forta que he tingut en el curs del viatge a l'URSS(*) no té relació directa amb el que hi està succeint en aquest moment o en els darrers anys. Ho hagués hagut de saber abans, probablement, però ho ignorava i em sembla que no és una cosa gaire sabuda: a la Unió Soviètica no hi ha Diari Oficial. No n'hi ha hagut mai. Probablement ni en temps dels tsars, la qual cosa ho converteix en una peculiaritat russa més que no pas socialista, per bé que Lenin a L'ESTAT I LA REVOLUCIÓ ja configurí l'Estat socialista com un Estat que acaba amb el dret burgès i en el qual el que impera no és la llei sinó el mandat de soviets.

La Rússia tsarista i la Unió Soviètica han funcionat sempre a cop de mandat, a cop d'ucàs.

Tot va venir quan en una de les conferències que ens varen fer per explicar-nos els diversos aspectes de la perestroika vaig demanar si era possible tenir la llei de cooperatives aprovada fa un parell d'anys. El conferenciant va advertir que molt probablement la llei no havia estat mai publicada, que si ho havia estat seria difícil de trobar on i que, en qualsevol cas, no s'havia que fer cap cas de la llei perquè una cosa era la llei i una altra la realitat de les cooperatives.

Sembla que ha estat molt freqüent a l'URSS que lleis aprovades pel Soviet Suprem no han estat mai publicades i que no s'ha de fer cas de les que ho han estat. Un bon amic de Madrid resident uns mesos a Moscou va explicar la seva experiència en visitar un jutge de districte. Segons aquest darrer, fins fa poc temps totes les sentències a l'URSS eren polítiques i, en conseqüència, venien dictades pel partit al qual pertanyia tot l'aparell judicial. Ara el partit ja no dicta les sentències. És més, la meitat del jutges ja ni tan sols hi pertanyen, però passa que el codi penal i tots els altres resulten del tot inaplicables. No sé com se'n surt el jutge de districte. El millor que deuria poder fer seria enviar a la gent a casa seva a l'espera de temps millors per a la justícia.

Així doncs, el mètode de funcionament de l'URSS des de 1917 ha estat l'ucàs, el mandat. I és clar, no del soviets sinó de la jerarquia. Mal que bé, el mètode havia funcionat. Ara però ha deixat de funcionar i el resultat és que l'administració pública s'està desmoronant. Ja ningú obeeix les ordres i molt em temo que ja no es donen. Dóna la sensació que l'URSS és ben bé el campí qui pugui, el salví's cadascú a la seva manera.

Més exemples de desmoronament de l'Estat. Un altre conferenciant va explicar que la manca de tabac a Moscou en els mateixos dies en què nosaltres hi érem era deguda a què vint-i-quatre de les trenta fàbriques de cigarretes que hi ha a Moscou estaven tancades per reestructuració de la producció des del mes d'agost. El tancament era del tot legal ja que s'havien sol·licitat els permisos corresponents i s'havien estès les autoritzacions. Es tractava, va dir el conferenciant, d'un cas clar de sabotatge polític per part dels elements del partit que sempre havien controlat la producció de cigarretes a Moscou i que la seguien controlant malgrat que els aparells interventors del partit havien estat dissolts. A la pregunta de què hi feia el KGB, ja que és de suposar que aquest és un cas clar que afecta a la seguretat de l'Estat, el nostre comunicant va dir que el KGB no hi podia fer res.

On és l'Estat?

Un exemple viscut. Una nit amb un parell més de companys vàrem acabar a una comissaria de policia perquè ens vàrem negar a pagar la consumició en un bar amb dòlars i a un preu del tot abusiu. El comisari, un ex-professor de geografia, va dir que ell ho arreglaria per una modesta quantitat en rubles. Com que ens hi vàrem negar, l'estada a la comissaria es va perllongar per tres hores, en el curs de les quals vàrem parlar de tot, incloent el canvi del dòlar i les garanties que té un visitant estranger en el mercat negre. Com que tampoc vàrem voler canviar, malgrat que és la policia qui ofereix el màxim de garan-

vent de l'est vent de l'est vent de l'est vent

ties, i com que tampoc ens va interessar que el comisari ens passegés un matí per Moscou per la mòdica quantitat de cent rubles, vàrem ser despatxats prenent finalment nota per via fonètica dels nostres noms.

Expliquen que la descomposició a l'exèrcit també és notable. Fins al punt que generals de l'exèrcit soviètic es passen a l'exèrcit armeni per una fitxa de dos milions de rubles, armes apart. Tres dels conferenciants varen expressar el temor que es puguin desencadenar guerres nuclears a l'interior de l'URSS donat el descontrol que es registra a l'exèrcit.

Si la judicatura no funciona, si el KGB es troba amb les mans lligades, si la policia és corrupta, si l'exèrcit no té res a envejar als altres cossos, on és l'Estat? No tot són els aparells repressius, és clar, però sembla que en les altres esferes les coses no van millor. Vejam l'economia.

L'escassetat de mercaderies és evident, en especial a les botigues de menjar, però no ho és tant si mirem la cara de la gent. Hi ha qui demana caritat pels carrers però menys que a Barcelona. És a dir, el desabastiment és relatiu ja que encara que tothom parla de les dificultats, no hi ha mancança absoluta de cap producte ni el nombre de marginats sembla que sigui gaire gran.

Diuen que hi ha quatre mercats simultanis. En primer lloc, les botigues de l'Estat, molt mal abastides però a uns preus gairebé simbòlics. És per això que, quan hi ha carn, posem per cas, es formen grans cues. És com si la regalesin i a ningú li reca fer sis hores de cua. És un mercat que funciona, però, un cop cada quinze dies.

El segon mercat és l'economat de la pròpia empresa, que sovint s'aprovisiona comprant directament a cooperatives agràries. És un mercat més ben assortit que el de l'Estat però a preus superiors, tot i no abastar tots els productes. El que no es troba a l'empresa es pot comprar o al mercat koljosià o al mercat negre. Aquests mercats sovint es confonen, per bé que la procedència de les mercaderies sigui diferent. Mentre els productes del mercat koljosià són productes agraris provinents de les cooperatives, el mercat negre s'aprovisiona a les botigues de l'Estat, sobretot pel que fa a productes industrials.

La relació de preus és difícil d'establir. Pel que fa al preu de la carn, el preu a l'economat de l'empre-

sa pot ser el triple del preu en les botigues de l'Estat i el preu en el mercat negre pot ser deu vegades superior, amb tendència a augmentar aquesta relació.

Com es pot veure, en la distribució de productes el paper de l'Estat és molt limitat ja que gairebé tot circula per altres conductes, siguin les empreses, sigui el mercat negre. Seria interessant saber com s'aprovisionen les fàbriques pel que fa a matèries primeres o productes semielaborats, però d'això no en puc dir res. En tot cas, el que és clar és que els productes acabats, llestos pel consum, són desviats cap a mercats que no són els establerts per l'Estat.

L'estancament breznevà

També és difícil parlar de l'estat de l'aparell productiu. Però tot sembla indicar que, amb excepcions, està mancat de renovació i la seva eficàcia es baixíssima. És més, tothom és del parer que la productivitat ha disminuït considerablement en els darrers anys. Ens referim als darrers vint anys. L'etapa brezneviana sembla que va ser decisiva en aquest sentit i que cabria qualificar-la, no d'estancament, sinó de clar retrocés. ¿Cóm ha estat possible que en aquestes circumstàncies la Unió Soviètica hagi mantingut durant un període tan llarg de temps el caràcter de gran potència? Malgrat el progressiu endarreriment, això va ser possible gràcies a una explotació desaforada dels recursos naturals de l'URSS: el petroli, la fusta, els minerals, etc. La devastació ha estat enorme, fins al punt d'esgotar els recursos que estaven més a l'abast fins arribar a un atzucac: o s'emprenien noves i grans inversions o era impossible seguir per aquella via. Tot indica que aquest fet constitueix la base material de la perestroika.

S'imposava, per tant, una renovació que hauria hagut de venir quan es va esgotar el model estalinista d'acumulació primitiva, quan l'entusiasme i la por varen deixar de ser estímuls efectius. Ho varen deixar de ser en primer lloc perquè per ells mateixos perden eficàcia després d'un temps perllongat, encara més si, com va succeir a l'URSS, la població no veu com li retorna el producte del seu esforç. Però el model estalinista també es va esgotar perquè la seva validesa, relativa, estava limitada a un període en què les prioritats productives se centraven en la indústria de base i en els grans serveis col·lectius. Quan les exigències de la producció varen ser unes altres, béns de consum i introducció de tecnologia sofisticada, el model estalinista va fer fallida i varen resultar

inútils els esforços de Krushov per canviar-lo degut a la resistència de la burocràcia i a l'estructura de poder que comportava aquell model.

El futur immediat

De fet, el model estalinian és l'únic que ha funcionat a l'URSS i d'aquí el poder que encara conserven els nostàlgics. Es podria dir que avui en dia el que funciona millor a la Unió Soviètica és el que va fer Stalin o el que s'ha fet amb posterioritat seguint els seus esquemes. Per exemple, el metro de Moscou i la calefacció, els dos serveis que estan més a la vista, van bé, van molt bé. En especial el metro, que sembla ser l'únic indret on tenen el concepte d'inversió de reposició: ni un vidre trencat, ni una bombeta fosa, ni una molla, sortida en els seients. Fora del metro, però, dona la impressió que un dia es varen fer unes inversions que es varen considerar eternes i que mai més s'ha pensat a renovar-les. Això sembla que passa als parcs recreatius, als autobusos, a les instal·lacions industrials i a l'institut de Marxisme-leninisme. Amb limitacions importants d'espai i manca d'inversions de manteniment, la vivenda també sembla prou ben atesa, més si tenim en compte els baixos costos que suposen per l'usuari. El lloguer, l'aigua, el gas, l'electricitat, el telèfon i la calefacció vénen a costar el mateix que un quilo de carn al mercat negre, uns vint rubles, que poden suposar entre el dos i el sis per cent dels ingressos d'una família.

Queda clar, però, que l'Estat no funciona, que allò que fa és per pura inèrcia. És per això que cada vegada que Gorbatsxov demana poders especials al Soviet Suprem, cosa que passa molt sovint, desconfio que aquest sigui el bon camí ja que a més de constituir un contrasentit amb la perestroika, és de témer que qualsevol ressort que vulgui tocar no estarà en condicions de respondre.

Quin és, doncs, el futur de l'URSS? És sens dubte una de les preguntes més difícils que ara mateix es poden posar. Les dimensions i l'heterogeneïtat de la Unió Soviètica fa témer que ni la mateixa KGB està en condicions de respondre-ho. Però precisament per les dimensions i l'enorme complexitat política i econòmica, és possible que el procés de degeneració es perllongui durant molt de temps, però a la vegada és possible que es produeixi una explosió producte de la indignació popular, les conseqüències de la qual sí que són del tot imprevisibles.

(*) Es tracta d'un viatge efectuat per una delegació del PSUC per invitació de l'Institut de Ciències Socials adjunt al Comitè Central del PCUS que va tenir lloc entre el 15 i el 29 d'octubre de 1990. Podeu veure altres reflexions de membres de la mateixa delegació a Lluís Argemí, QUÈ PASSA A LA UNIÓ SOVIÈTICA, diari AVUI de l'11 de desembre i a Josep Lluís Villasante, L'ACORD GORBATXOV-YELTSIN EN EL 73 ANIVERSARI DE LA REVOLUCIÓ BOLXEVIC. TREBALL núm. 879.

La fi de la Guerra Freda

Ricard Fernández

L'objectiu d'aquest escrit —i en el seu dia de la xerrada que està en el seu origen— és respondre una pregunta que és clau per valorar els processos de canvi a l'URSS: ¿manté la perestroika una coherència entre les seves polítiques internes i la seva política exterior? Jo m'avenço amb una resposta positiva i dic que no sols hi ha coherència sinó que a més no podria ser d'una altra forma, que hi ha un lligam entre la política liberalitzadora i la defensa d'un nou ordre internacional pacífic i de cooperació que ha fet que Mijaíl Gorbtxov rebi el premi Nobel de la Pau. Sols cap al final de l'article matisaré la resposta amb una reserva motivada pel probable canvi de rumb de la perestroika.

En política, és impossible obrir nous camins de tipus revolucionari i voler quedar-se a mitges en determinats terrenys. I això és el que s'està palesant a l'URSS i ara es mostra en tota la seva cruesa quan els riscos de retorn a la dictadura xoquen amb la resistència popular. Fa un any, a la xerrada del 6 de febrer de 1990 a La Sedeta, vaig posar com a exemple el fet que s'estés discutint a Moscou sobre el pluripartidisme, que va ser finalment reconegut pel Soviet de Diputats del Poble, quan mesos abans el mateix organisme havia rebutjat aquesta opció, com si es pogués continuar el camí de la democratització mantenint un sistema de partit únic.

Els blocs

A l'article de l'Enric Cama hem vist com s'ha configurat el món de la postguerra. Durant prop de mig segle, el mapa mundial ha estat essencialment estable, amb l'excepció dels grans processos d'alliberament colonial i de l'esclat revolucionari a determinades zones del Tercer Món. En tot cas, els països desenvolupats, especialment Europa, han estat estables, amb un Mur que dividia no únicament la ciutat de Berlin sinó dos models oposats: el socialisme real a l'Est i el capitalisme atlantista a l'Oest. Fins i tot havíem oblidat que existís un centre no sols geogràfic sinó sobretot arrelat en uns senyals d'identitat històrics i culturals innegables.

Dues superpotències han dominat el món en aquestes dècades: els Estats Units i la Unió Soviètica. Han estat superpotències demogràfiques, territorials, polítiques, econòmiques, científiques i militars que han dirigit les parcel·les respectives, fixes en el món desenvolupat i més inestables al Tercer Món. Els conflictes entre els EUA i l'URSS i entre els sistemes que han liderat han provocat grans esclats revolucionaris a molts països. Grans àrees com Indoxina i Amèrica Llatina han estat escenari de les lluites d'influències entre les potències sobre la base de causes justes que trobaven en els EUA l'enemic i en l'URSS l'amic. Vietnam i Cuba han estat durant molts anys els paradigmes de la rebel·lió popular anti-imperialista i motius d'optimisme històric. Però també hi ha hagut moltes derrotes, entre elles la de Xile, on la revolució democràtica va ser aixafada pels dissenys del Departament d'Estat.

Els Estats Units i la Unió Soviètica han compartit la idea de què el mapa del món no havia de canviar massa o, millor dit, mai en contra dels seus interessos. I ho han imposat a la pràctica, especialment prop de les fronteres respectives. A Amèrica Llatina, els EUA han mantingut fèrriament la Doctrina Monroe: «Amèrica pels americans». A l'Europa de l'Est, l'URSS ha actuat amb un objectiu similar, com demostren Hongria al 56 i Txecoslovàquia al 68. L'excusa de l'enemic exterior ha servit per justificar el sotmetiment de les respectives zones d'influència als dictats d'un i altre país líder. D'una banda, s'imposava o es mantenia Somozas, Stroessners o Francos en nom de la lluita contra el comunisme. I, de l'altra, es designava Honeckers o Husaks en nom de la lluita antifeixista i anti-imperialista. L'enemic exterior jugava així perfectament el seu paper, en una relació d'alimentació mútua realment fructífera per governants enfrontats.

En el joc d'escacs de les grans potències, cal repassar les responsabilitats dels dirigents dels països enquadrats als respectius blocs. En el cas dels països de l'Est, la història està acabant amb ells. En el cas dels països occidentals, cal seguir denunciant la ideologia atlantista que han compartit els polítics con-

servadors i els socialdemòcrates. Recordem que a la RFA, amb l'SPD al poder, ha estat il·legal ser comunista per a qualsevol funcionari públic, per exemple un mestre. I que a Espanya el PSOE va beneir fa pocs anys l'entrada d'Espanya a l'OTAN. Per tant, en la nova era de les relacions internacionals, cal revisar autocríticament les actituds d'uns i d'altres. Com ha dit Achille Occhetto, referint-se al futur de les tradicions dominants a l'esquerra europea, la caiguda del mur ens interroga a tots, posa en qüestió a tota l'esquerra i defugir aquest fet és posar traves a la construcció d'una euroesquerra.

De la guerra freda de la immediata postguerra es va anar passant a la coexistència pacífica, bella expressió que ha servit d'eufemisme per referir-se a l'immens cinisme que ha presidit la relació entre els blocs, basat en la defensa de l'status quo al centre i la generació de batalles controlades a la perifèria. Una obra de Lee Blessing, «Passeig pel bosc» representada recentment al Teatre Poliorama de Barcelona, presentava perfectament el propòsit essencialment teatral —de tràgica farsa— de les llargues i infructuoses converses de pau celebrades a Ginebra durant anys entre el EUA i l'URSS.

La voluntat de pau

En el decurs dels anys 80, el món va ser escenari de grans mobilitzacions antibel·licistes, producte de la consciència de l'absurd de la cursa armamentística i de la contradicció entre les grans despeses militars i la degradada situació humana de gana i de desprotecció sanitària que pateixen tres quartes parts de la població mundial. A l'Europa de l'Oest, milions de persones van sortir al carrer escandalitzades pel reaganisme militarista. Les despeses militars significaven al 1987 el 28,7% de la despesa pública dels Estats Units i el 6,7% del seu Producte Interior Brut. A la Unió Soviètica, el percentatge sobre el PIB era encara superior. Aquestes xifres, a més de resultar absurdes quan es pensa en el Tercer Món, són una càrrega brutal sobre les economies respectives.

En el cas dels Estats Units, les despeses militars fan incrementar els seus enormes dèficits intern i extern, ambdós els més grans del món, posant en perill permanent l'estabilitat econòmica mundial. Quan semblava que Bush començava a comprendre que calia moderar els pressupostos militars per fer front a aquests dèficits, el conflicte del Golf ha trencat les esperances que hi podíem dipositar.

Per la seva part, la despesa militar de la Unió So-

viètica ha estat causa del famós debat etern entre «cànon o mantega», sobretot quan ha mancat la mantega. Gorbtxov, conscient de la necessitat d'incrementar el consum de la població, va anunciar fa dos anys reduccions dràstiques dels pressupostos militars, situant-les en proporcions de l'ordre del 50 o 60%. Es tracta d'una opció que arriba tard però que és imprescindible per l'èxit de la perestroika. Desconec fins on s'ha arribat en aquest propòsit. Sabem però que s'ha procedit a importants reduccions d'armament, sovint amb caràcter unilateral i enfrontant-se a reduccions militaristes soviètics. I el que és segur és que a la segona meitat dels 80 la política de Gorbtxov va contribuir decisivament a l'empeny pacifista, com a mínim frenant la carrera d'armaments. A més, no hem d'oblidar que l'Exèrcit Roig s'ha retirat de l'Afganistan, en un exercici de cordura que els Estats Units van trigar molt de temps —i moltes bombes de napalm— en fer el Vietnam. La direcció soviètica ha seguit en aquests passos el triple disseny favorable a la pau que ve de la seva pròpia població, de la consciència dels problemes econòmics i de l'opció per la cooperació internacional.

Fent una certa digressió, vull discutir el paper econòmic de la despesa militar. Molts diuen que les guerres són el motor dels canvis tecnològics i el seu gran laboratori de proves. Això ha estat així més pels països occidentals, amb un gran lligam entre la investigació militar i els posteriors usos civils, que al món socialista, on la difusió és bastant menor. Tot i això, estudis recents mostren que la investigació en tecnologia militar ja no és un multiplicador econòmic i que fins i tot és un fre del creixement, especialment ara als Estats Units.

La fi de l'hegemonisme soviètic

Ja he assenyalat la retirada soviètica de l'Afganistan com un signe inequívoc dels propòsits de la política internacional de la perestroika. Però té un valor històric encara superior el fet que la Unió Soviètica no amenacés en els últims anys de la dècada anterior a cap país del pacte de Varsòvia amb la invasió, de manera que va permetre que es desenvolupessin processos revolucionaris. L'actitud clara de reconeixement del govern de Tadeusz Mazowiecki a Polònia va actuar com una vàlvula de fugida oberta davant dels ulls dels pobles de l'Europa de l'Est i està a l'origen dels ràpids processos de desballestament del comunisme. Cal recordar que, mentrestant, els Estats Units envaïen Granada i Panamà i amenaçaven Nicaragua amb una intervenció militar.

Abans de la crisi del Golf, la pacificació accelerada de les relacions internacionals tenia el suport dels pactes de l'URSS amb els altres països del pacte de Varsòvia de retirada de les seves tropes en terminis relativament breus. Això va forçar els nord-americans a acceptar començar a parlar de tancar bases i retirar efectius a l'Europa Occidental, per exemple a Espanya. La dissolució progressiva del Pacte militar dels països de l'Est és sens dubte el millor argument a favor de la «desotanitització de l'OTAN» i de la seva dissolució.

Dissortadament, la guerra contra Saddam Hussein ha canviat dràsticament les expectatives. Certament, fets com la invasió de Kuwait per Iraq i la posterior resposta bèl·lica dels Estats Units i altres països no són tan sorprenents com ens podria semblar. I això per tres fets. El primer, perquè la desaparició de les tensions Est-Oest no acaba amb els problemes Nord-Sud. El segon, perquè durant molts anys els països rics han alimentat irresponsablement els exèrcits poderosos de països en vies de desenvolupament, com ara Iraq. I el tercer, perquè la Unió Soviètica pateix una descomposició i una feblesa interna que és aprofitada pels Estats Units per intentar imposar la seva hegemonia. La solució passa per un «govern mundial», pel desenvolupament del qual tant l'Organització de les Nacions Unides com la Comunitat Europea o els Països No Alineats han demostrat estar encara massa verds com a possibles locomotores.

La cooperació

Fins ara hem discutit els aspectes militars de les noves relacions internacionals. Però hi ha també els polítics, econòmics i tecnològics. Gorbtxov ha parlat reiteradament que cal passar a un estadi de «cooperació» entre els països de sistemes diferents per tal de solucionar els problemes comuns i els dels països pobres. És a dir, cal reconèixer la interdependència i actuar en conseqüència, no en termes de confrontació sinó de col·laboració. La cooperació és un element essencial de la perestroika i trenca tots els esquemes d'aquells qui creuen que la lluita de classes a escala internacional passa per l'enfrontament entre els blocs. Un element de col·laboració que considero bàsic és el tractament conjunt de les relacions Nord-Sud, de manera que deixem de banda els enfrontaments dins els països pobres i dins els països rics per començar a ajudar seriosament al Sud des del Nord. No m'allargo sobre aquest punt perquè és tema d'altres col·laboracions en aquest llibre.

Un altre aspecte de la cooperació és el del medi ambient. La caiguda del mur ens ha d'ajudar a plantejar conjuntament el manteniment i la millora de la vida sobre el planeta: des de la capa d'ozó fins a les reserves naturals o la qualitat dels aliments.

I un últim apartat de la cooperació és el de la tecnologia. És absurd proclamar la voluntat d'eixamplar el mercat lliure i sense fronteres i mantenir alhora restriccions a l'intercanvi tecnològic. Doncs bé, fins fa uns mesos, disset països capitalistes, entre els quals hi havia Espanya, participaven activament al Comitè Coordinador per al Control d'Exportacions Multilaterals (COCOM), que des del 1974 impedeix l'exportació a l'Est d'alta tecnologia sota l'excusa de la seva possible utilització militar. La sobrevivència d'aquest organisme era una prova de les limitacions de la col·laboració del món capitalista amb la perestroika. Sembla però que els Estats Units han decidit finalment permetre el trencament progressiu d'aquest sistema de restriccions. Desconec l'estat exacte del COCOM en l'actualitat, però considero que la cessió d'informació que l'URSS ha fet sobre la tecnologia militar soviètica en poder de Hussein deslegitima qualsevol pràctica del tipus de la realitzada per aquell organisme.

De la calor de Malta al desert saudí

Les relacions de Gorbtxov amb els líders dels països capitalistes, especialment amb els Estats Units, han estat fluides, com mostraven fins fa uns mesos les contínues visites «en olor de multituds» del líder soviètic a països europeus i a Nord-Amèrica. Un moment especial d'aquestes relacions va ser la cimera de Malta, celebrada els dies 2 i 3 de desembre de 1989. Els periòdics ens van parlar llavors, més que de resultats concrets, del «clima» de la cimera.

A Malta es va parlar de la necessitat de comprensió i ajut dels EUA a les reformes de l'Est, de les polítiques respectives als països amb conflictes bèl·lics o prebèl·lics, de les converses sobre el control d'armaments i de la col·laboració en el terreny econòmic. Aquest nou clima que tothom va jutjar positivament, havia de tenir una confirmació en la Conferència per la Seguretat i la Cooperació Europea, prevista per finals de l'any 90 i ajornada per circumstàncies òbvies. Es preveia que en aquesta CSCE l'URSS estaria en condicions de firmar i de complir tots els punts referents als drets humans que al 1976, a Helsinki, havien centrat els debats i les tensions. Els fets recents a les repúbliques bàltiques i, en general, la regressió política a l'URSS, ens fan ser menys optimistes.

La Guerra del Golf ha començat en uns moments en què l'URSS es troba amb uns greus problemes interns. No sembla exagerat dir que Bush ha concedit una llibertat de maniobra en la repressió militar i policial dels nacionalismes a la Unió Soviètica a canvi d'una postura passiva de Gorbátxov en el conflicte a l'Orient Mitjà. Deixo a la consideració del lector opinar sobre les possibilitats reals dels dirigents soviètics, però seria un error acceptar que la seva passivitat en el conflicte del Golf hagi d'implicar les forces progressistes. Avui, les mobilitzacions per la pau i per un nou govern mundial són un element cabdal de la reconstrucció de l'esquerra europea.

Pel que fa a la col·laboració econòmica, els països socialistes necessiten i desitgen la inversió estrangera. I això, no sols pel capital que hi aporten, sinó sobretot per la incorporació de tecnologia material i immaterial (know-how). En el cas de l'URSS, la reglamentació actual permet arribar a una participació del 49% del capital. Alguns empresaris que estan en converses per muntar empreses allà han dit que aconsegueixen unes condicions contractuals molt bones per part de les empreses estatals amb les que tracten. Però l'estat anàrquic de descomposició de les estructures econòmiques i la inestabilitat política actuen com a fre dels inversors estrangers.

Aprofito per discutir l'afirmació que molts fan segons la qual els ajuts econòmics i l'increment de la inversió als països de l'Est anirà en detriment de la inversió a altres països fins ara de moda com, per exemple, Espanya. No negaré absolutament aquesta possibilitat, però considero, com fan molts experts, que l'excés de capacitat inversora de països com Alemanya i Japó i la pròpia obertura de nous mercats possibiliten a la inversió estrangera d'ampliar-se tant cap al Sud com cap a l'Est.

La casa comuna europea

Recomano als lectors d'aquest llibre l'estudi de les intervencions que a les institucions comunitàries van fer Gorbátxov i Shevernadze al segon semestre del 1989. Totes dues van ser radicalment defensores de la necessitat de la unitat política europea, del paper que en ella hauran de jugar els EUA i l'URSS i de l'opció de basar aquesta unitat sobre la col·laboració política i econòmica i el desarmament. Gorbátxov compta entre els seus èxits el d'haver aconseguit que l'expressió «Casa Comuna Europea» no soni a xinès i hagi entrat a formar part del nostre lèxic habitual. Cal remarcar, per comprovar la sinceritat so-

viètica en aquest assumpte, el tacte amb què es va tractar la reunificació alemanya.

La Comunitat Europea ha reaccionat davant dels canvis a l'Europa socialista amb més agilitat i encert que no pas els Estats Units. En especial, els socialdemòcrates europeus i els comunistes italians i espanyols hem estat partidaris de no veure el procés des de la barrera. Mitterrand ha estat al front d'aquesta actitud. El president de la Comissió Europea, el també socialista francès Jacques Delors, es va referir fa un any a l'Europa dels cercles concèntrics que partint de la CE s'obriria cap a l'EFTA i cap als països de transició o cap a l'economia de mercat. Es tracta d'una idea gràfica encertada, sempre que sigui entesa com un procés cap a la integració i no com una jerarquització entre una Europa central avançada i una altra perifèrica dependent de l'anterior.

Cap a la dictadura a l'URSS?

Vaig acabar la meua xerrada del mes de febrer passat referint-me als problemes nacionalistes i citant la república de l'Azerbaidjan, que havia visitat a l'estiu del 1989. Es tracta d'una república de població majoritàriament islàmica on s'ha pres consciència de la manca d'autonomia real i de l'agressió cultural que s'ha patit durant llargues dècades. No oblidem que a l'URSS sols hi ha un 50% d'habitants russos però aquests ocupen el 80% dels càrrecs de direcció política i la centralització política i econòmica abans de Gorbátxov era fortíssima. A això cal afegir que l'URSS és hereva d'un imperi i que la manca de llibertat ha amagat els problemes nacionals. Als nous dirigents els ha tocat enfrontar-s'hi i això és ben difícil perquè s'han trobat amb l'esclat d'una ampolla de cava i, en alguns casos, amb el fanatisme religiós. A més, el nacionalisme és, a falta d'altres elements estructuradors de la societat civil, l'origen de les mobilitzacions més fortes i més radicals. La gran majoria de les repúbliques soviètiques han declarat la seva independència amb un suport popular aclaparador, com demostra el referèndum celebrat recentment a Lituània. Les mesures proposades per Gorbátxov, que inclouen un referèndum sobre la federació que tingui en compte els resultats de cada república, són superades pel maximalisme dels dirigents i dels pobles de les repúbliques. La resposta del poder central ha estat en alguns casos molt violenta i fins i tot Gorbátxov s'ha desmarcat públicament d'algunes accions militars, però sense prendre les mesures que haurien de derivar-se d'aquesta desautorització.

vent de l'est vent de l'est vent de l'est vent

L'altre gran handicap que ha de superar la perestroika és la situació de greu crisi econòmica que arrossega i que s'aguditza per efecte de la transició cap a l'economia de mercat i pel boicot que fan els nostàlgics. L'Emili Gasch desenvolupa millor que jo pugui fer-ho aquesta qüestió. Vull però assenyalar que no és previsible una sortida fàcil i ràpida del desgavell econòmic actual i romandrà per tant un factor constant de desestabilització política.

Quan Gorbátxov va decidir aparcar les propostes de transició econòmica accelerada de l'acadèmic Stanislav Shatalin, és possible que no cometés un error «econòmic» o «tècnic». No ho sabem ni ho sabrem mai perquè es tractava d'un experiment del qual no podem assegurar els resultats. Però el que és segur és que es va trencar la possibilitat de mantenir un pacte polític amb els sectors democràtics i es va iniciar una aliança, però possiblement tinguin raó els que creuen que els poders extraordinaris atorgats al president Gorbátxov poden degenerar en una dictadura regressiva. Estem en una conjuntura de difícil valoració. Sabem que ni l'URSS ni Europa poden permetre's el luxe d'una desmembració descontrolada i que els passos endavant necessiten molts cops fer passos enrera. Però això no justificaria una suspensió ra-

dical i duradora dels drets humans i de les llibertats que arriscaria els propis objectius de la perestroika. Tant de bo els esdeveniments dels pròxims mesos no confirmin els presagis que anuncien un Tian-Amen soviètic que deslegitimaria la feina feta fins avui.

Conclusió

A l'inici d'aquest escrit he avançat la meua opinió de què hi ha una coherència entre la política de «reestructuració» (perestroika) i «transparència» (glasnost) i la de distensió i cooperació endegades per Gorbátxov. El nexa entre una i altra està en conceptes ideals tals com els de llibertat, benestar o pau i d'aquí la nostra solidaritat amb la perestroika. Els primers anys de Gorbátxov van estar marcats per la valentia. Sembla que en els últims temps s'ha frenat el procés i s'han evidenciat els límits de la perestroika. Passi el que passi en els pròxims mesos, el que queda clar és que un retorn als temps foscos no podria ser etern perquè els pobles soviètics no ho suportarien. Mentrestant, seria bo que des dels països democràtics no escatiméssim la nostra solidaritat amb la perestroika i el nostre rebuig als que des de la reacció o des del populisme volen ofegar-la.

иже мазгоде

16

El Leningrad de la Perestroika

Ricard Vinyes

Estimat amic,

T'escric des d'un lloc privilegiat: en aquest moment estic instal·lat en una taula de la sala de catàlegs de la Biblioteca de l'Acadèmia de Ciències de l'URSS. al davant meu s'estén una magnífica vista que em permet de veure l'almirallat i la catedral de Sant Isaac. Tot és nevat i el cel té l'aire rúfol d'abans de les tempestes. A dins la sala, d'una paret penja un quadre de K. Marx —n'hi ha molts altres— que em mira de fit a fit. A la sala, de tota manera, hi ha moltes plantes i hi regna la calma i un ambient de treball que invita a la reflexió.

Aquesta ciutat, Leningrad, és molt i molt dura. I no tan sols per la inevitable escassetat d'aliments i de productes de tota mena. No. S'hi nota l'existència d'una gran llosa que esclafa tothom, que pesa massa. Els anys de dictadura es noten pertot: en la deixadesa i abandonament evidents en què es troben els edificis neoclàssics i barrocs, en un altre temps bellíssims, però també en la distància que hom percep que hi ha entre els habitants i les construccions que organitzen el seu espai vivencial. Vivencial i prou. Vull dir, per existir i prou, sense assaborir-lo. Ho dic així perquè entenc que els edificis organitzen i creen l'espai urbà, però la ciutat la fan els ciutadans.

A Leningrad no hi ha ciutat, si més no, no n'hi ha tal com nosaltres, a la riba est de la Mediterrània, entenem això que anomenem «ciutat». El que sí que hi ha són dos factors que m'han impressionat de veres.

El primer és el contrast entre la ciutat tal com te la he descrita i les esclatxes d'una humanitat dramàticament present en el paisatge escrostonat i deixat dels bells i singulars edificis: una neta finestra al tercer pis d'un antic casalot set-centista on els vidres deixen veure el color d'unes flors; l'esforç d'un nen i de la seva mare en una cantonada infame per fer un sorral i que la criatura jugui amb la pala, la galleda i el rasclat; dos homes que toquen l'acordió a l'interior d'un mercat enmig d'un fred que crema... Són contrastos que em produeixen unes descàrregues poètiques intenses i efímeres ensem.

Ara bé, això que observo amb una certa placidesa també em fa pensar en el segon factor que t'he dit

que m'havia impressionat. Això és: l'existència d'una veritable ciutat fantasma, la ciutat d'uns ciutadans que viuen en una altra dimensió i amb unes vides socials que no es poden palpar en el marc d'aquesta bellesa, decididament inhumana, que té el Leningrad concret. Hi ha un altre món en una altra dimensió i per entrar-hi cal un passaport fantasma. El que et dic és més real del que podries creure: jo estic fent tots els passos per obtenir el meu passi espectral que em reportarà fer cues, passar-me tota una tarda per trobar un tros de salami i una llauna de qualsevol cosa, esperar tres quarts d'hora un autobús em plena nit glaçada, sentir-te insultat per l'estàtua de Pere I enganyat pel cambrer mafiós que et diu que no té cafè però en el mateix moment t'ofereix xampany; vagar pels passadissos d'una Facultat d'Història soviètica tot esperant que algú t'aturi per explicar-te unes preocupacions professionals i intel·lectuals semblants a les teves (nostres) i adonar-se que, en general, se'n foten dels problemes, de la política i, encara més, tenen la barra de dir-te que ells són uns professionals que no fan política o, en fi, fer-la petar una bona estona amb un home desconegut que resulta ser un acadèmic d'anomenada i que, en dir-nos adéu, t'ofereix les seves dades personals de Moscou per si un cas...

Aquestes i altres coses són les taxes que hom ha de pagar si és que vol obtenir el salconduit fantasma de què et parlava. Una llicència que et permetrà penetrar en el món que viu, *aparentment*, a dalt.

Crec que els meus esforços per evitar anar als llocs on ara van els nou rics i el fet de no oferir mai divises m'han permès veure una dimensió ben diferent a aquella, una mica llibresca, del Leningrad que, situat en el delta del riu Neva, és il·luminat pel crepuscle punyent d'una primavera encara massa freda. La ciutat que va patir el setge nazi amb una heroïtat que no costa gaire d'identificar a cada cantonada, ha de subsistir avui, sota la perestroika, amb una tenacitat que potser ningú no sabrà reconèixer-li. Aquest dubte, com diria Tolstoi, emmetzina la delícia de la seva nova (i necessària) vida.

Salut i llibertat.

Reformisme fort. ¿Quina és la funció que correspon a la democràcia econòmica?

d'Enzo Pesciarelli (Universitat d'Ancona, Departament d'Economia)

Sóc del parer que el problema principal amb el qual s'han d'enfrontar avui els demòcrates i els ambientalistes no és el relacionat amb l'anunci de nous models rígids de societat sinó amb la promoció en tots els camps de les garanties socials i dels drets dels ciutadans, ja sigui com a individus, ja sigui com a entitats col·lectives. Malgrat tot, no es tracta d'un terreny exclusiu; de fet són ineludibles les exigències plantejades pel desenvolupament de la democràcia econòmica i per la reconversió ecològica de l'economia.

Pel que fa particularment al tema de les garanties socials i dels drets dels ciutadans, una pregunta específica per a la qual han de trobar una resposta les forces de l'esquerra s'emparenta amb la necessitat d'identificar una sèrie d'intervencions de política econòmica que permetin evitar la conflictivitat d'un nivell més avançat de les llibertats (posant una particular atenció en les classes menys benestants), d'una banda i, de l'altra, l'exigència d'un major benestar (sobretot en el terreny dels serveis) que correspon a la societat en general.

Quant al segon punt, gira essencialment —encara que no exclusivament— al voltant de l'empresa i de la funció de l'empresariat, considerat des de sempre el punt més feble de l'empresa cooperativa i que fins avui, ha representat un terreny de recerca gairebé exclusiu per als teòrics i pràctics del liberalisme.

En relació amb el tercer punt, hi ha un aspecte específic de les empreses cooperatives que mereix una atenció particular. Mentre a l'empresa capitalista la distribució és aliena a l'empresa, ja que està determinada pels automatismes de mercat, a l'empresa cooperativa, quan els treballadors reparteixen els beneficis (i l'afegiment) entre consum i concessions adopten ensem la funció de productors i de consumidors. A més, mentre a l'empresa capitalista aquesta és causa i efecte del conflicte social, en el cas de l'em-

presa cooperativa aquesta és funcional d'una organització en la qual el treball està destinat a escollir conscièntment i racionalment les orientacions que emprendre el desenvolupament de l'empresa. Barry Commoner afirmava recentment que una manera *different* de produir i que recuperi precisament la funció dels valors d'ús ha d'estar vinculada a la prevenció i al control social. Quant a la prevenció és indubtable, per exemple, que en el terreny de la recerca de noves formes d'energia és l'estat qui ha d'exercir la funció bàsica. En relació amb el control social, en canvi, som del parer que l'empresa cooperativa és una resposta possible al problema, ja que com a resultat de les seves característiques força aquest control en el cor mateix de l'empresa.

Els punts esmentats fins aquí plantegen amb força dos problemes: un fa referència a les normes de política econòmica més apropiades per enfrontar-se amb aquests objectius; l'altre, a les noves característiques que ha d'assumir l'empresa —fins i tot des d'un punt de vista jurídic— per respondre més bé a les exigències de democràcia i d'autoafirmació dels treballadors.

En aquesta intervenció, entre altres raons per qüestions d'espai, m'aturaré essencialment en aquest segon aspecte.

Una lectura exclusivament interna i sovint acrítica del filó marxista ha conduït a una part considerable de l'esquerra europea a comprovar el caràcter exclusivament contradictori i conflictiu de les relacions de producció. Concedint poc o res a les mateixes consideracions de Marx quant al caràcter «revolucionari» que el propi sistema capitalista mostrava davant de precedents formes de producció, els partits de l'esquerra en general han actuat, d'una banda, deixant a les organitzacions sindicals la gestió operativa de la conflictivitat amb el món de la producció i, de l'altra, s'han reservat com a zona exclusiva d'influèn-

cia l'esfera política. Es pot arribar a dir que en aquest cas s'ha produït una estranya aliança entre les forces conservadores (que no veien de bon ull el desenvolupament de la cooperació) i les anomenades forces progressistes (que temien l'aburguesament de les empreses cooperatives) en la construcció d'una autèntica capa protectora que en moltes ocasions ha esdevingut un parany. Ateses aquestes premises no ha de sorprendre l'escassa atenció amb la qual, des d'aleshores, les organitzacions polítiques del moviment obrer (comunistes i socialistes) observen el desenvolupament i les transformacions d'aquella forma d'organització econòmica coneguda amb el nom d'empresa.

Avui, fracassades aparentment sense remissió totes les hipòtesis planificatòries —a les qual l'opció política reservava de fet la resolució definitiva dels problemes econòmics—, resorgeixen amb tota la seva força les problemàtiques del mercat i de l'empresa. Es tracta de problemàtiques que no estan gens resoltes ja que cada vegada s'obre més camí, fins i tot entre la gent comuna, l'exigència d'aquell govern mundial no solament dels equilibris polítics entre les nacions (qua avui ja no sembla una utopia), sinó també dels equilibris econòmics, que situï al centre de la seva activitat les orientacions de la producció en relació amb les compatibilitats conjuntes del sistema pel que fa a energia i recursos.

Dit això, el fet que l'esquerra accepti o no la hipòtesi del mercat com a productor i distribuïdor de riquesa, no l'eximeix de passar comptes amb aquella cultura d'empresa que ja fa temps es va deixar desprevingudament, al camp advers. Com ja hem assenyalat, ha demostrat que era totalment coherent amb aquesta actitud —malgrat que les motivacions fossin diferents— la que han observat les forces d'esquerra davant de l'única forma d'empresa que hauria hagut, com a mínim, de ser objecte d'un cert interès i no solament de caràcter conflictiu. Ens referim a l'empresa cooperativa. En canvi, en aquest cas les opcions s'han vist dominades per una lògica assistencialista que ha perjudicat tant les capacitats organitzatives i empresarials d'aquestes empreses com la seva imatge. Cal afegir, a més, que sovint s'han assenyalat —malauradament de vegades amb el nostre aval— punts febles que no tenen res a veure amb les formes cooperatives de l'empresa sinó que depenen, en canvi, de la particular direcció abordada per l'empresa capitalista com a empresa representativa de tot el sistema.

Un cas emblemàtic és el representat pel naixe-

ment i desenvolupament de les institucions i estructures financeres funcionals a la forma de l'empresa dominant. Si pensem en les formes possibles de finançament, com el finançament en el mercat d'obligacions i accions o el recurs al crèdit ordinari i especial, ens adonem que tots aquests instruments formen part de manera gairebé exclusiva de la història de l'empresa «clàssica» i són funcionals d'aquesta. Tant és així que els economistes —bescanviant l'efecte per la causa— han arribat a fer una teoria de l'existència d'una tendència crònica de l'empresa cooperativa a la subinversió.

Els estudis que s'han ocupat de cooperació i autogestió en el curs d'aquests anys de renovat interès dels economistes pels esquemes de democràcia econòmica sempre s'han orientat essencialment cap a una anàlisi estàtica (funció dels costos, dels beneficis, de la inversió) i rarament han abordat l'estudi de l'empresa cooperativa des del perfil de l'eficiència productiva dins un context dinàmic. És útil, de tota manera, abans de centrar-se en aquest, abordar el tema també des d'un punt de vista estàtic.

Des d'aquest angle, un dels punts bàsics de l'anàlisi d'aquests estudiosos està representat per la consideració segons la qual el principi de maximització del benefici que distingiria les empreses autogestionades conduiria, en presència d'una demanda creixent de mercaderies al mercat, a una contracció de l'oferta de mercaderies i de l'ocupació per part de les empreses autogestionades. Cal subratllar primer que res que en aquest cas caldria admetre la hipòtesi de l'existència d'una única empresa cooperativa-monopolista ja que, en presència d'una pluralitat d'empreses, hi hauria l'interès de cada empresa de mantenir com a mínim la part que li correspongués de mercat. A més, replantejar avui el paral·lelisme de la maximització del benefici a l'empresa autogestionada amb la corresponent i més habitual maximització del benefici a l'empresa capitalista significa replantejar en termes nous un problema antic i ja superat. Si és veritat que actualment està sotmesa a dura crítica la idea que la funció objectiu de l'empresa capitalista és maximitzar el benefici, no s'entén per què s'ha d'acceptar la imatge —especular— que la funció objectiu de l'empresa autogestionada hagi de ser la de maximitzar el benefici dels socis. No és improbable pensar, en canvi —per exemple—, que els socis vulguin maximitzar la utilitat del benefici. Dit amb altres paraules, tal com s'ha demostrat des de diversos sectors, és perfectament raonable pensar que els socis d'una empresa autogestionada treballen més (o donen treball a més

treballadors) davant d'un augment de la demanda de mercaderies produïdes per la seva empresa. Cal afirmar, a més, que és igualment raonable pensar que les empreses autogestionades operen en un mercat conjuntament amb empreses capitalistes i que, per tant, es veuen empeses per la competència d'aquestes últimes a actuar en la direcció d'una major eficiència.

No obstant, com ja s'ha dit, és dins d'un context dinàmic que es poden analitzar més bé les empreses autogestionades.

Ja hem subratllat que el sistema capitalista es caracteritza per una contínua modificació dels seus elements constitutius. Dins l'estructura econòmica això repercuteix en una transformació incessant de les formes i estructures organitzatives.

Entre els factors principals d'aquest procés es detecten:

- 1) la recerca de relacions privilegiades amb el sector públic.
- 2) l'aparició de noves formes d'empresa;
- 3) la formació de xarxes d'empresa;
- 4) el recurs creixent a polítiques de grup i a fusions.

En cadascun d'aquests camps l'empresa cooperativa o autogestionada pot representar un punt de referència bàsic.

Pel que fa al punt 1):

Es poden enumerar en les següents les principals esferes de possible intervenció d'aquests tipus d'empresa per les característiques particulars que la distingeixen:

- a) sector de serveis públics o municipalitzats;
- b) sector de serveis socials, culturals i de solidaritat.

L'empresa cooperativa, a més, ateses les seves característiques de participació i de solidaritat pot, més que cap altra, representar el trade-union entre organitzacions voluntàries i serveis públics d'una banda, i entre operador públic i usuaris, de l'altra.

Sempre en relació amb l'operador públic, a més, l'empresa cooperativa —incorporada a un moviment de més gran volada i caracteritzada per un major control democràtic que l'empresa privada mitjana— ofereix majors garanties, particularment en relació amb el sector de les obres públiques, i pot desenvolupar una funció bàsica i insubstituïble en tot el que fa

referència al control de les compatibilitats ambientals.

Quant al punt 2)

S'ha de subratllar que, quan l'empresa estava identificada exclusivament amb la figura de l'empresari i/o capitalista, només es remarcaven els límits i defectes que tenia l'empresa cooperativa o autogestionada, ja que en la teoria de l'empresa l'element central era precisament la figura de l'empresa i la seva funció «insubstituïble» com a cap d'empresa.

Avui, en canvi, sorgeixen plantejaments pràctics i teòrics que es basen en funcions empresarials no especialitzades i amb un caràcter difús i al mateix temps es té plena consciència que les capacitats empresarials potencials estan molt repartides entre els caps de colla i els quadres intermedis. Diferentment de les empreses «clàssiques», les cooperatives o autogestionades, no presenten obstacles d'aquesta mena vistes des d'aquest angle. És més, aquesta orientació en la intervenció es podria afavorir —malgrat que això hauria d'anar acompanyat d'una modificació de la legislació (europea)— mitjançant l'adopció d'un apropament a l'empresa autogestionada segons l'anomenada teoria dels «stakeholders».

En el cas específic d'una empresa cooperativa, la teoria dels stakeholders es pot aplicar si i sempre que 1) els socis de la cooperativa siguin titulars de la funció empresarial i 2) el poder decisorí sigui difús i participat. Encara que aquest element no representa un objectiu de la pròpia teoria és indicatiu observar que en aquest cas eficiència i estructura democràtica coincideixen.

Referent al punt 3):

Si s'emmarca l'empresa cooperativa en el discurs més ampli —no ideològic— de l'evolució de les formes d'empresa i de la presència simultània al mercat de formes diverses que eleven en conjunt l'eficiència del sistema es poden identificar dos compartiments en els quals, precisament per la seva natura, l'empresa cooperativa pot exercir aquesta funció:

- a) aquells compartiments en els quals, precisament per les seves característiques i finalitats, l'empresa cooperativa pot millor que cap altra exercir les seves funcions (un cas prou representatiu: l'organització dels usuaris);
- b) recuperació de sectors i espais que normalment són vedats a l'empresa «clàssica» (en aquest sentit l'empresa cooperativa fa la funció d'ampliació del mercat).

Al propi temps és possible, i també desitjable, que l'empresa cooperativa «cooperi» també amb altres formes d'empresa de tipus privat (a l'interior de xarxes d'empreses), cadascuna de les quals gaudeixi d'un avantatge diferencial pel fet d'optimitzar l'abans esmentada relació entre forma i tipus d'activitat.

Pel que fa al punt 4):

La utilització de la forma de grup i —encara que més rarament— el recurs a fusions d'empreses correspon, en canvi, a un model de comportament ja experimentat per les empreses cooperatives, al qual s'hi podria afegir una altra possibilitat que s'està experimentant en aquests darrers anys: la forma mixta, és a dir, la forma que preveu la presència de diversos socis «institucionals» (empreses cooperatives, empreses públiques, empreses privades).

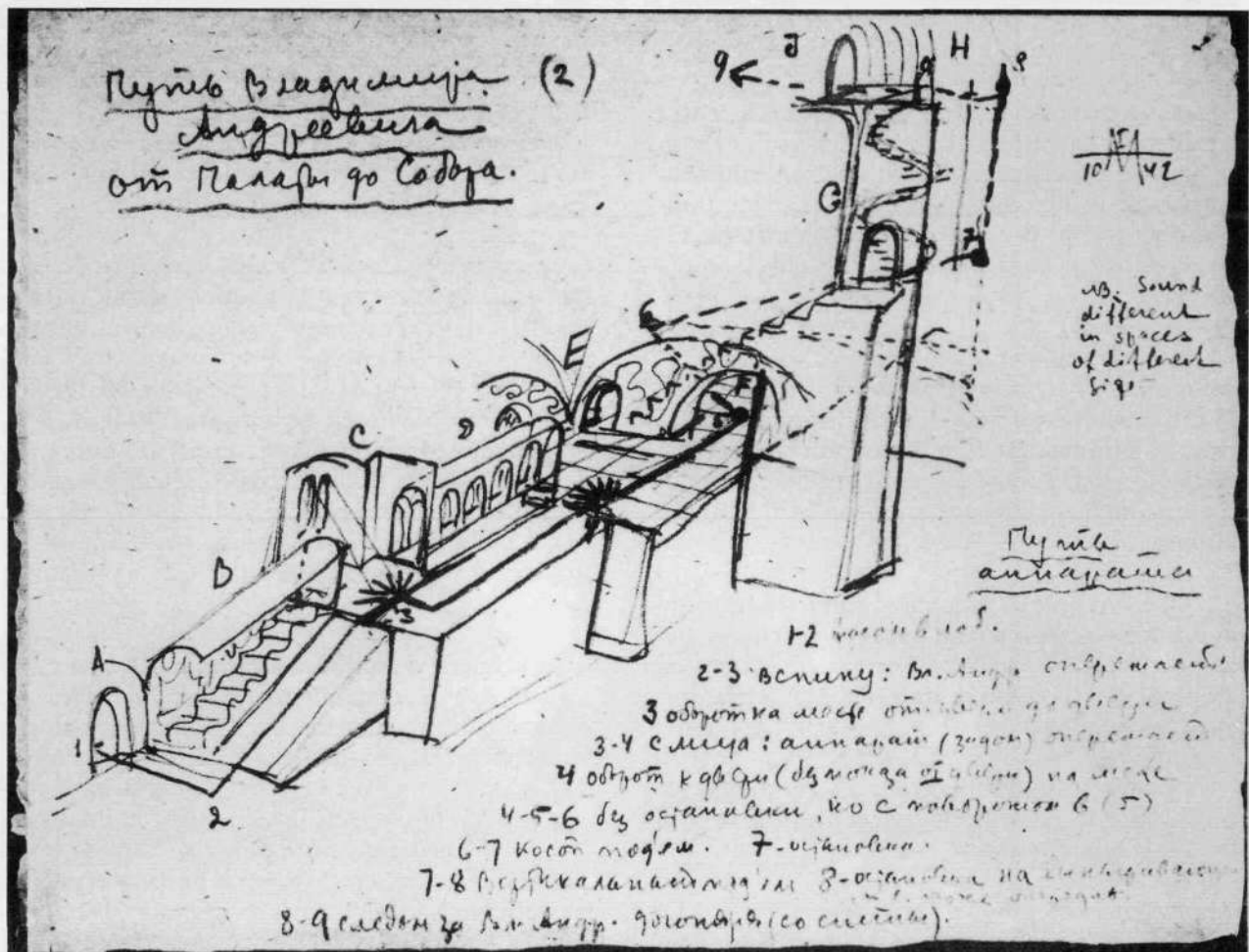
Des d'un angle general cal subratllar el fet que l'empresa cooperativa s'ha de transformar, no solament per esdevenir més competitiva, sinó també per

convertir-se en lloc de producció «participada». Des d'aquest punt de vista es poden considerar elements bàsics d'aquest enfoc la funció dels quadres intermedis, l'ús de la informació i la política de la formació.

El quadre intermedi ha d'assumir cada vegada més la funció de connexió «participativa» entre dirigents i socis-treballadors, garantint una socialització més àmplia de les estratègies i de les tipologies de funcionament de l'empresa.

La informació ha de ser accessible, contínua, comprensible i biunívoca.

I la formació, finalment, no s'ha d'entendre solament com a formació professional, sinó que cal tenir també en compte les seves valències externes (coneixement del món i dels caràcters de la cooperació) i internes (desenvolupament de les capacitats potencials de cada soci-treballador).

Una jornada econòmica

Ramon Ballester, Agustí Colom, Enric Oltra, Josep Lluís Villasante

El que segueix constitueix un resum de les ponències presentades a les Jornades d'Economia d'IC celebrades els dies 30 de novembre i 1 i 2 de desembre de 1990, sota el tema genèric: *Una nova política econòmica*.

Malgrat que les ponències foren presentades en un ordre diferent a l'aquí efectuat, ens ha semblat interessant mantenir el següent:

Sota el títol *La nova visió del socialisme* s'han recollit les idees que fan referència a la configuració dels vells i nous condicionants del socialisme, prenent especial relleu els elements de caràcter ecològic.

El tema de la democràcia econòmica fou tractat per diferents ponents, si bé en general sols es concretaren en consideracions al voltant de l'empresa, sembla que la importància que ha d'anar adquirint en el discurs crític fa necessari dedicar-li un espai diferenciat a *La nova empresa. La democràcia a l'empresa*.

En el tercer epígraf, *L'evolució de l'economia internacional*, s'han inclòs diverses referències a l'anàlisi de l'economia mundial, des de distintes perspectives: la mundialització de l'economia, el context econòmic internacional al qual s'enfronta l'economia espanyola, les perspectives de la Comunitat Europea...

També s'han recollit aquelles aportacions que, tenint com a objecte d'anàlisi temes concrets, com per exemple l'ocupació de la força de treball, aquests estaven emmarcats en un context de l'economia capitalista en general.

Les ponències que fan referència a l'economia espanyola en concret, han estat recollides a *L'evolució de l'economia espanyola*.

Consideracions sobre el tema sindical i les característiques que han de conformar el sindicalisme ca-

paç d'afrontar els problemes actuals i futurs amb èxit tenen el seu espai al cinquè epígraf, *El sindicalisme*.

Finalment i a manera de conclusió s'ofereix un catàleg de temes i aspectes que sembla necessari desenvolupar. *Són perspectives de treball*.

1. La nova visió del socialisme

Malgrat que les circumstàncies actuals no semblen bones per tractar les qüestions del futur social, la crisi de les societats socialistes de l'Est d'Europa i el seu posterior esfondrament només han estat la darrera fase d'un llarg trencament entre l'utopisme socialista i la realitat de les formacions socials que s'anomenen socialistes. Cal continuar una línia de reflexió sobre com ha de ser el model social que superi les contradiccions de la nostra societat.

Les propostes, idees, dubtes sostinguts pels ponents han estat diversos, però es podrien establir dues línies paral·leles, una emmarcada en l'optimisme tradicional de l'esquerra socialista i comunista, l'altra caracteritzada per una forta prevenció sobre la capacitat real de produir una nova societat. Les dues, però, amb la idea bàsica de què cal fer-ho. Les dues coincideixen amb els principis bàsics, igualtat, justícia, solidaritat, democràcia, llibertat, i també en la idea que l'anàlisi del procés de transició-transformació adquireix un interès relatiu més gran que la pròpia fase final.

La primera, d'arrel socialista-comunista posa més l'accent en el procés econòmic, mantenint la idea que aquest ha de generar un nivell de benestar alt per a tots però trencant amb la fase productivista actual a Occident i introduint la idea de la necessària comptabilització entre mercat i planificació, entre incentiu moral i material, entre propietat privada i propietat col·lectiva, segons el tipus de sector econòmic de què es tracta (béns socials, béns privats, béns d'inversió). També insisteix en el caràcter transformador

que té la necessària introducció de la democràcia a l'empresa. Aquesta posició, relaciona la fase actual del capitalisme en els països més avançats amb el procés de transformació. El sector públic, les grans empreses, el sindicalisme, la congestió, el cooperativisme, el federalisme o municipalisme són factors actuals que estan a la base de la idea de transformació. La gran diferència amb la segona línia paral·lela és com es preveu que actuï el factor «ecològic». Per a la d'arrel socialista-comunista s'ha de produir «un trencament» amb l'actual procés de destrucció i malbaratament de recursos, però creu en el fons que això serà possible en un procés molt immediat. És a dir, pensa que el col·lapse ecològic és possible, però no probable.

La segona línia, coincident amb l'anterior en els principis, posa l'accent en el risc ecològic i en la ineficàcia dels instruments polítics actuals (partits, etc...) com a factors de canvi. Veu la crisi ecològica i el capitalisme com una sola cosa, donada l'estratègia a curt termini de les accions polítiques i econòmiques i la base nacional de les accions que es puguin prendre, davant d'un problema planetari i la necessitat d'accions a llarg termini. No obstant això, la proposta encara està poc desenvolupada en el terreny d'oferir accions alternatives.

2. La nova empresa. La democràcia a l'empresa

La visió que es dona de la «nova empresa» es relaciona tant amb la perspectiva de transformació social, transició, com amb la via del reformisme dins el capitalisme avui.

Les idees proposades estan al voltant de la introducció de la democràcia dins l'empresa, trencant la frontera que hi ha entre democràcia política i democràcia econòmica. En aquest sentit l'empresa cooperativa, les SAL, allò que anomenem sector social és un dels factors, però no l'únic. Hi ha també la cogestió i les diverses formes d'acció pública dins l'empresa, tant des del punt de vista d'organització i regulació jurídica de l'empresa (sindicats, propietat, informació, tancaments, etc.) com des de l'acció com a empresari públic.

En el terreny de la nova empresa, a diferència d'altres, hi ha un conjunt ampli d'experiències, a Iugoslàvia, a Itàlia i fins i tot a casa nostra. Experiències

que reforcen la idea que hi ha formes alternatives de propietat-gestió, però que cal un desenvolupament molt més ampli d'aquestes formes com per confirmar les esperances de disposar de mecanismes empresarials més democràtics i respectuosos amb el medi que els actuals. Dins d'aquesta idea es fa difícil de veure com resoldre les complexes organitzacions econòmiques d'avui, internacionals, plurisectorials, etc. amb la idea de diversificar el poder empresarial. Caldrà pensar-hi.

3. Evolució de l'economia internacional

En les darreres dècades, les economies centrals del sistema capitalista han sofert una profunda transformació, les característiques de la qual han estat:

La internalització de les economies, en el sentit que els fluxes de mercaderies, de capital i de processos de producció esdevenen cada cop més a nivell mundial, amb la conseqüència que les economies es tornen cada cop més dependents entre elles.

Aquesta mundialització s'ha estat efectuant sota els paràmetres de la competitivitat i són els oligopolis a escala mundial els que lideren aquest procés: apareixen les empreses mundials privades que, fins i tot, arriben a tenir tant o més poder que els Estats on hi actuen.

L'economia mundial té un caràcter multipolar, una vegada desapareguda la bipolarització EUA-URSS. Japó, l'Europa Occidental (amb un paper preponderant per part d'Alemanya) i EUA constitueixen els pilars del sistema econòmic mundial però, amb la particular característica que els EUA són un país deutor mentre que Japó i Alemanya són creditors.

Els nous processos de producció a nivell mundial es donen, en especial, en els «nous sectors» de les altes tecnologies (microelectrònica, biotecnologia, robòtica). Aquestes noves tecnologies provoquen noves necessitats de mà d'obra qualificada reduint-ne la necessitat de la no qualificada, amb la qual cosa apareix un fort component d'atur estructural.

Els anys 80 han estat els anys de les finances. La magnitud dels fluxes financers, ja suposa 50 vegades la de mercaderies. Aquest fet dificulta el control de les variables monetàries per part dels Estats.

La darrera dècada ha estat caracteritzada per una profunda transformació del paper de l'Estat. Per una part, el seu paper sembla afeblir-se per l'eclosió de les grans empreses transnacionals. Però en qualsevol cas, els Estats han continuat intervenint en les economies nacionals, donant suport als *seus* capitals. En aquest context cal destacar que, des de primers de la dècada dels 80, els Estats desenvolupats han practicat majoritàriament polítiques econòmiques neoliberals. Aquestes polítiques es basen en:

- Un buidat del paper de l'Estat en l'economia, sobretot quant a la política redistributiva i de protecció social i una tendència cap a la privatització de les empreses públiques, en un marc de sacralització de la iniciativa privada.
- Convertir la competitivitat i la lluita contra la inflació com a eixos de la política econòmica en detriment de l'objectiu de plena ocupació. A més de dur a terme polítiques de flexibilització mercat de treball i l'abandonament de la indexació dels salaris respecte a la inflació.

El resultat ha estat un increment de l'atur durant la dècada dels 80. Accentuat pel caràcter contractiu de la política econòmica aplicada.

Respecte a les economies perifèriques el que cal destacar és que la crisi del petroli beneficià, en un primer moment, els països exportadors de petroli, però les posteriors baixades de preu els perjudicaren, tot i que alguns han aconseguit integrar-se en el món de les finances internacionals. A la darrera dècada, els països d'Amèrica Llatina i d'Àfrica s'ensorren pel pes del deute extern, mentre es produeix l'emergència dels Nous Països Industrialitzats (els NIC's) en especial, els del Sud-est Asiàtic (Hong-Kong, Singapur, Taiwan i Corea del Sud).

Un altre punt de l'anàlisi sobre l'economia internacional se centra en la *Comunitat Europea*. La integració de l'Estat espanyol en la CE suposa un pas molt important d'aquest en la seva inserció en el conjunt dels països industrialitzats i de modernització de l'economia. La Comunitat Europea camina cap a l'acompliment, el gener del 1993, de l'*Acta Única Europea*, que implicarà l'assoliment del mercat d'interior, és a dir, la lliure circulació de capitals, treball, mercaderies i serveis dins l'espai comunitari, amb algunes petites excepcions, com la lliure circulació de capitals a Grècia o Portugal que es retardarà fins el 1994.

El que cal, doncs, és estudiar les conseqüències de l'Acta Única. Segons l'Informe Cecchini són positives però amb ajustaments durs. En tot cas, la posada en marxa del mercat interior necessita de mesures destinades a reforçar la cohesió econòmica i social comunitària, donat que el procés de liberalització econòmica i de creixement que comportarà l'establiment del mercat interior augmentarà les desigualtats al si de la CE. L'Acta Única provocarà una tendència cap a la centralització del capital.

La CE s'ha dotat d'uns Fons Estructurals: el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), el Fons Social Europeu (FSE) i el Fons d'Orientació i Garantia Agrícola (FEOGA) per tal d'aminorar les desigualtats socials i regionals. El problema d'aquest fons és el de la seva minsa dotació, cosa que els converteix en un pobre instrument.

L'últim pas previst en el procés d'integració comunitària és el de la unió econòmica i monetària. Aquesta es preveu dur-la a terme en tres fases:

- a) Nou Tractat Comunitari, assoliment del mercat interior, incorporació de totes les monedes comunitàries al sistema Monetari Europeu (el 31 de desembre del 1993, un any després del mercat interior).
- Creació d'un Sistema Europeu de Bancs centrals.
- Establiment d'uns tipus de canvi fixos i irreversibles, creació d'una moneda única (any 2000?).

Qüestions que es plantegen són, quins costos comportarà la creació de la unió econòmica i monetària? en termes de la pèrdua del control sobre el tipus de canvi, la necessitat de dur a terme una política econòmica d'estabilització...

Un altre aspecte tractat és el del *l'harmonització dels sistemes impositius* en el marc de la CE.

L'harmonització fiscal s'entén com l'aproximació de les legislacions fiscals dels Estats membres en determinades matèries, de manera que les divergències fiscals en el tractament fiscal quedin reduïdes. Aquesta harmonització es durà en el camp de la imposició directa, s'harmonitzaran la fiscalitat sobre l'estalvi i s'aproparan els impostos sobre beneficis. La raó d'aquesta última realització ve donada pel fet que la realització del mercat interior provocarà que les inversions tinguin en compte, com un element principal (però no únic) de localització el factor fiscal.

Aquest fenomen és encara més clar quan ens referim a la tributació sobre la inversió financera i sobre l'estalvi. Precisament, la Directiva sobre liberalització en el moviment de capitals (de l'any 1988) contemplava expressament la necessitat d'harmonitzar els sistemes fiscals en aquesta matèria.

Davant d'aquesta estratègia d'harmonització, hi ha una altra postura que el que postula és que l'harmonització l'ha de realitzar el mercat. Això podria portar al fet que la pressió fiscal es reduís, donat que els capitals se n'anirien cap aquells països amb un sistema fiscal més benigne per a ells (Llei de Gresham dels sistemes fiscals). D'altra banda, alguns Estats, per poder seguir competint, haurien de donar un gir radical al seu sistema fiscal.

4. L'evolució de l'economia espanyola

L'anàlisi de la política econòmica aplicada a Espanya en els darrers quinze anys ofereix un balanç gens optimista no tan sols pel que s'ha fet, sinó també pel que s'ha renunciat a fer.

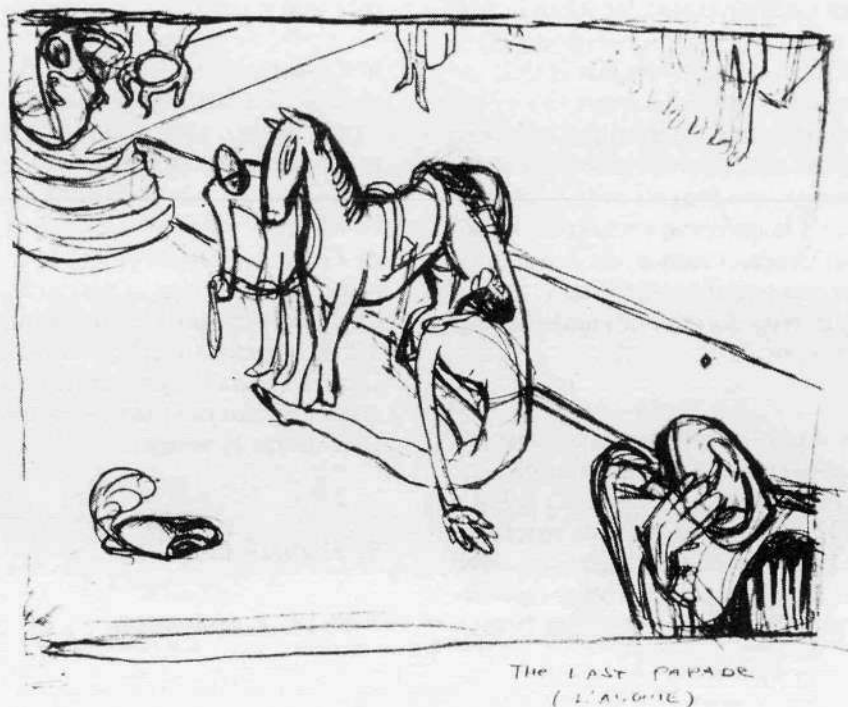
Tant el conjunt de polítiques que podem englobar sota la denominació de «polítiques de sortida de la crisi econòmica» com la recent etapa de «refredament» de l'economia es poden emmarcar amb més o menys matisos, dins l'anomenada contrarevolució neoliberal que ha assolat en aquest període a la majoria de països capitalistes.

El redescobriments del mercat com eficient assignador de recursos, encara que quan vénen malaldes no es dubta a recórrer ràpidament a la protecció i intervenció governamental i la persecució de la recuperació de l'excedent empresarial —privat— han caracteritzat la política econòmica del darrer període.

La recuperació de l'excedent empresarial ha estat plantejat bàsicament en termes de disminució dels costos, concretament dels costos laborals, la desregulització del mercat de treball (abaratiment de l'acomiadament, potenciació de la contractació laboral temporal,...) i una decidida política de rendes que en limitar el creixement dels salaris monetaris ha repercutit sistemàticament en una reducció dels salaris reals i per tant en una distribució de la renda a favor del capital.

Resultant una major precarització i inestabilitat del mercat de treball així com una disminució del poder adquisitiu de la classe treballadora.

L'objectiu perseguit respon a una concepció del funcionament de l'economia segons la qual l'increment dels beneficis, afavoreix la inversió amb el conseqüent impacte a la creació de nous llocs de treball. Aquest procés no ha estat ni tan ràpid ni tan linial com s'ha assegurat repetidament des del Ministeri d'Economia. L'increment de l'excedent empresarial s'ha dirigit inicialment a recomposar l'estructura financera profundament debilitada de moltes de les empreses espanyoles així com s'ha desviat a activi-

tats *especulatives*, el *boom* del mercat immobiliari no ha estat aliè a aquest fet. De manera, que no ha contribuït a crear molta ocupació, i quan s'ha creat un alt percentatge ha estat sota la forma de caràcter temporal dotant a l'economia d'una gran inestabilitat.

Un altre aspecte que ha caracteritzat la política econòmica del govern del PSOE ha estat l'obsessiva lluita contra la inflació. La reducció de la inflació utilitzant una política monetària restrictiva ha portat a mantenir tipus d'interès nominals i reals força més elevats que la majoria dels països capitalistes industrialitzats. Les repercussions no han estat fútils, una permanent taxa de desocupació per damunt de la mitjana de la Comunitat Europea i l'entrada en un cercle viciós pel qual el manteniment d'un tipus de canvi sobrevalorat si bé redueix les tensions inflacionistes via disminució dels preus dels béns importats, per un altre costat afavoreix l'increment de les importacions i perjudica les exportacions espanyoles amb la qual cosa contribueix a mantenir el dèficit comercial de proporcions més grans que qualsevol altre país. L'esmentat dèficit comercial es pot mantenir gràcies al saldo positiu de la balança de serveis, que no obstant això cada vegada és menor, i a l'entrada de capitals.

El manteniment d'un diferencial de tipus d'interès nominal a favor d'Espanya respecte als altres països permet atreure els capitals de l'exterior, que contribueixen a finançar el dèficit comercial però que d'altra banda tenen un caràcter avaluador sobre la peseta, iniciant-se de nou el cercle. L'esmentat dèficit comercial ha estat fortament correlacionat amb la incorporació espanyola a la Comunitat Europea i a l'endèmica manca estructural de producció de béns de capital, que davant de qualsevol procés d'expansió econòmica necessita importar els mitjans de producció requerits per a la indústria espanyola. A més l'accentuada dependència exterior de l'economia espanyola sotmet a una major inestabilitat el creixement econòmic que resta fortament condicionat a qualsevol avatar exterior.

El paper del sector públic ha estat caracteritzat per una certa ambivalència, per un costat dins el marc conceptual que ha guiat la política econòmica seguida pel govern del PSOE, s'ha procedit a una sistemàtica privatització de gran part de les empreses i serveis públics, amb l'afany de donar al sector privat de l'economia noves parcel·les on puguin realitzar benefi-

cis. Cal assenyalar que aquest principi també es troba guiant la política al respecte del govern de la Generalitat de Catalunya. Al mateix temps, l'erari públic ha estat subvencionant a nombroses entitats privades; el cas més paradigmàtic ha sigut el tractament de la crisi bancària dels anys 1977-83. Així, s'ha renunciat a dotar a l'empresa i banca pública d'un paper rellevant dins de l'estructura econòmica, que malgrat tot, no pot argumentar-se que no hi hagués la base material per a fer-ho. Propostes en aquest sentit, aposten per la formació, per exemple, d'una banca pública a partir de la fusió del banc Exterior i Caixa Postal amb una vocació de banca universal, que podria contribuir a trencar la ineficàcia de l'actual sistema bancari abaratint el cost del crèdit i mantenint una remuneració real de l'estalvi; es tractaria doncs, d'una entitat pública regulada per les mateixes obligacions que una entitat privada però amb la garantia de l'Estat. Un altre sector que s'ha abandonat és el del crèdit cooperatiu agrari que malgrat tenir poca importància en el sistema financer espanyol, en països del nostre entorn ha gaudit d'un pes no menyspreable. En aquest tema com en d'altres hi ha camp per l'actuació de la Generalitat de Catalunya, però aquesta tampoc ha estat realitzada.

La política redistributiva governamental ha estat el tema de moltes de les ponències presentades davant del discurs que assenyala el paper redistributiu de l'Administració Pública com a una forma compensatòria vers el treball de la inicial desigual distribució de la renda, els estudis plantegen la seva disconformitat. Sembla ser que el sector públic ha actuat més com a redistribuidor dins la classe treballadora —i gestor de les transferències intergeneracionals— que no pas com a redistribuidor d'altres grups socials als assalariats. Es pot indicar que la caiguda dels salaris nets en el període 1977-87 no ha estat compensada per l'augment de les prestacions socials. Cal afegir-hi dues consideracions que sovint s'obliden. En el procés d'oferiment de béns i serveis per part de l'Administració en darrera instància aquests són subministrats en gran part pel capital privat —és a dir la despesa pública contribueix en gran mesura a la canalització dels béns produïts als consumidors. D'altra banda l'endeutament de l'Estat té un paper redistribuidor dels que paguen impostos als propietaris de títols financers.

5. Sindicalisme

Els canvis esdevinguts a les societats capitalistes al

llarg de les darreres dècades fan necessari que el moviment sindical articuli un discurs innovador que hom ha proposat que incorpori les següents qüestions:

El sindicat ha de guanyar autonomia d'iniciativa a la societat. Autonomia respecte als partits polítics, de les institucions (Administracions Públiques) i de l'empresa. Que permeti construir un discurs polític propi i el seu arrelament en un procés emancipador i transformador de la societat.

Les transformacions als processos productius i en el mercat de treball obliguen a una major pluralitat i multiplicitat de respostes reivindicatives dels sindicats.

A la configuració del projecte social alternatiu cal introduir propostes referents als nous valors emergents: la lluita per la defensa del medi ambient, l'emancipació de la dona, la solidaritat internacional...

L'acció sindical ha de recollir el concurs dels tècnics, científics, professionals i quadres articulant un nou discurs respecte als comportaments «corporativistes» que obeeixen a situacions d'interessos diferenciats i peculiars.

Perspectives de treball

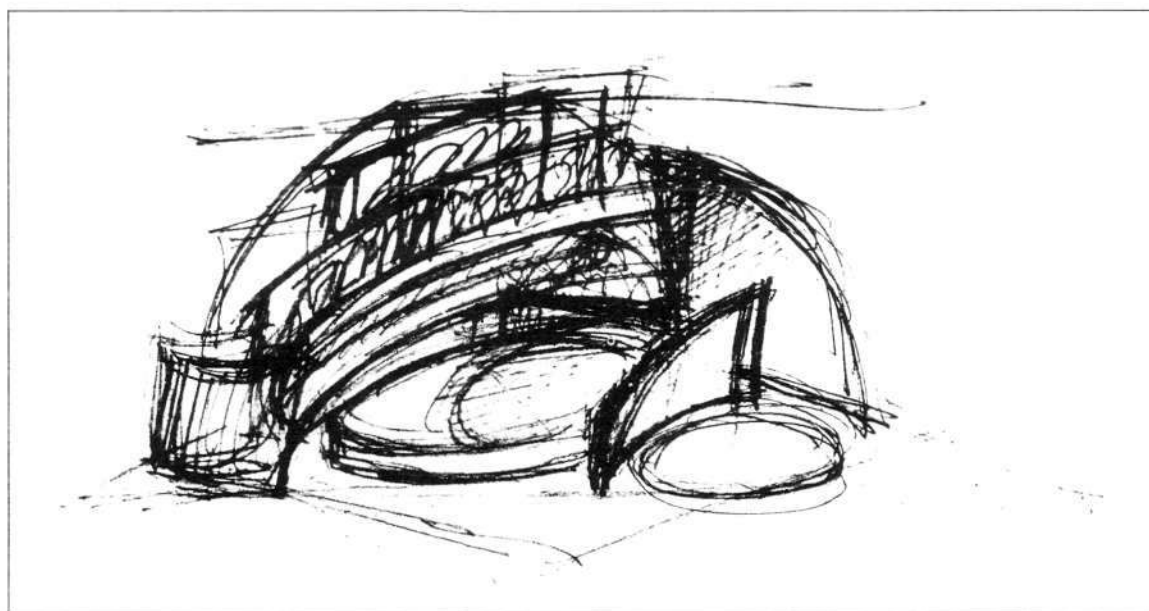
Un dels aspectes més interessants que resulten

d'aquestes Jornades d'Economia han estat els temes que foren encetats, nous elements que es varen apuntar i que possiblement fora d'una gran fertilitat per al discurs i pensament crític el seu desenvolupament així com la crítica per l'oblit o poca consideració tradicional d'algunes qüestions.

A manera de catàleg incomplet, n'esmentarem alguns:

- Cal aprofundir més en l'anàlisi de les relacions economia-ecologia.
- Considerar el paper que juga en el manteniment del sistema econòmic la reproducció de la força de treball i per tant el treball domèstic.
- Analitzar i considerar nous conceptes o noves idees com el del salari social (salari ciutadà).
- Reconsiderar les qüestions que fan referència al (nou) subjecte transformador i la praxi política.
- Desenvolupar el concepte de Democràcia econòmica.

La consideració d'aquestes i altres perspectives de treball pot contribuir a dotar a aquestes jornades d'una important transcendència a mig termini.

6

Per petita que sigui...

Possiblement quan escoltes la paraula Tercer Món l'associes de seguida amb pobresa, subdesenvolupament i mancances. I, probablement, quan algú et parla de Tercer Món d'immediat penses en solucions urgents.

Durant anys, a Mans Unides hem constatat que promovent projectes de desenvolupament concrets, adequats a les necessitats reals de cada zona, la situació de la població ha millorat ostensiblement. I ha millorat perquè els hem ofert els mitjans amb la finalitat de què siguin ells mateixos els qui edificuin el seu propi futur.

Aquesta és la filosofia en què creiem a Mans Unides. Perquè gràcies a la col·laboració de moltes persones com tu, hem comprovat que molts projectes esdevenen realitats. Que milloraven les condicions de vida de milers i milers de persones al Tercer Món.

Mitjançant aquesta carta ens agradaria demanar la teva ajuda. Per poder seguir donant-los un futur pel qual treballar, perquè encara queda molt per fer. Qualsevol aportació que puguis realitzar, per petita que sigui, per a nosaltres serà molt gran. I per a ells molt més.

Moltes gràcies.

Carme Lara i Mestraud
Delegada a Barcelona
de Mans Unides

Llibreria «Pròleg»

S'ha inaugurat a Barcelona la Llibreria PRÒLEG, especialitzada en la producció literària feta per dones.

Fins ara, i després de desaparèixer l'editorial La Sal, Barcelona no comptava amb una llibreria d'aquestes característiques que oferirà alhora els seus espais per l'exhibició de produccions artístiques i l'organització de tallers literaris, cursos, etc.

La intenció del grup de dones fundadores de Pròleg i les col·laboradores que treballen amb elles és que la llibreria sigui un espai de trobada obert a tothom.

Esperem la vostra visita al carrer Dagueria, 13 (metro Jaume I) per informar-vos de les realitats i els projectes de la Llibreria-Espai Cultural i brindar pel futur.

Si voleu algun aclariment podeu dirigir-vos al Gabinet de Premsa.

Fins aviat.

Pilar Caballero

Un autor

Els anys 1986-1989 me'ls vaig passar a Nicaragua en un projecte de cooperació. Durant una de les meves estances intermitents a Barcelona (no recordo bé si a començaments de 1987 o a començaments de 1988) algú (i tampoc no recordo qui, potser el Sr. Josep Maria Valverde) em va demanar que redactés un article suposadament per a «Nous Horitzons» sobre l'economia de Nicaragua. El vaig redactar i el vaig lliurar, i com que vaig tornar a Nicaragua mai més no en vaig saber res més.

Ara que altra vegada estic ja a Barcelona, tindria curiositat a saber si aquell article va sortir publicat a «Nous Horitzons», i en cas afirmatiu en quin número. Més encara, si hagués estat publicat els agrairia que me n'enviessin un exemplar a reemborsament. Algun amic meu, lector asidu de la revista em diu que a ell no li sona pas haver vist un article així, però, vaja m'agradaria sortir de dubtes.

Aptofito l'avinentesa per saludar-los ben cordialment.

Carles Comas

Ivan Vrachev

Ivan Vrachev és en l'actualitat l'únic sobrevingent dels signants de l'Acta de Constitució de l'URSS als anys 20. Va ingressar al Partit Bolxevic el març de 1917 i va participar en la Revolució d'Octubre des de la ciutat de Moscou. Va ser dirigent del Partit Bolxevic als anys 20 i va conèixer personalment V.I. Lenin, L.D. Trotsky i J. Stalin. Va ser present als dos últims congressos del PCUS als quals va assistir V.I. Lenin, i en els quals es va iniciar la girada cap a la Nova Política Econòmica. El 1925-27 es va unir a l'Oposició d'Esquerra i per això va ser expulsat del Partit Bolxevic el desembre de 1927. El 1949 va ser detingut i condemnat a 25 anys en un camp de treball. El 1956 va ser alliberat del camp i rehabilitat.

En l'actualitat aquest testimoni i protagonista d' excepció de la història de l'URSS, compta amb 92 anys i està prenent part activa en el procés de perestroika i glasnost a l'URSS. Amb tot el seu bagatge històric està realitzant conferències i debats al seu país, organitzats per l'Acadèmia de Ciències de l'URSS i altres institucions, i fora d'ella.

A l'abril d'aquest any va participar en el Simpòsium «La veritat històrica a l'URSS en els anys 20 i 30» celebrat a Londres al qual van assistir historiadors, intel·lectuals i artistes de l'URSS, EUA, Gran Bretanya, Grècia, Irlanda, Itàlia i Espanya.

Ivan Vrachev estarà present a Barcelona, realitzant un míting públic a l'Ateneu de Gràcia i 3 conferències al Centre Cultural de la Virreïna.

Lídia Sandalinas

La fàbrica del modernisme

«FABRICANT EL NOSTRE SEGLE. PATRIMONI INDUSTRIAL 1888-1929»

Centre Cultural Tecla Sala

L'Hospitalet de Llobregat

novembre 1990 - febrer 1991

El modernisme català no és fruit de les vel·leïtats filosòfico-artístiques de quatre pesats. Com passa a Viena, a Glasgow o a Brusel·les, el modernisme és el producte d'una confluència excepcional: l'acceptació i el rebuig a l'hora de la societat industrial, la revifada dels oficis artesanals i les noves necessitats generades per una societat que s'urbanitza. El modernisme neix, doncs, del canvi en la producció, el modernisme neix de les fàbriques, les fàbriques creen el modernisme i el nostre segle serà indefectiblement modern.

El «Tecla Sala» és un espai magnífic. La mostra ha estat organitzada per l'Escola Taller del Patrimoni (impulsada per l'INEM, el FSE, l'AMB i l'ajuntament de L'Hospitalet). Ara: l'Escola ha estat mal aconsellada: no és cert que el modernisme hagi impregnat el món de les fàbriques. És just a l'inrevés: el modernisme és un resultat de la fàbrica, del taller, del laboratori. I de la necessitat de «màquines de viure».

Francesc Roca

Por de mossegar

«BARCELONA TREBALLA»

Hivernacle del Parc de la Ciutadella

Barcelona

febrer-maig 1991

«Treball a la ciutat», «Treball i medi ambient», «Treball: els seus protagonistes», «Treball, risc i salut», «Treball precari i submergit», «Barcelona treballa»... Ho diu l'Àrea de Salut Pública de l'Ajuntament de Barcelona i el Consell Assessor de Salut Laboral. En la més pura tradició de l'higienisme vuitcentista, i amb un retard de 12 anys, «Barcelona treballa».

Però el treball no és només una qüestió de salut i medi ambient. Altres àrees de l'administració municipal haurien hagut de co-organitzar aquesta exposició. Si no, queda extranya. «Barcelona ensenya» era, en el mateix marc (i seguint una tècnica expositiva semblant) una altra cosa. A «Barcelona treballa» hi ha poca feina conceptual, poca anàlisi. Por de mossegar.

F.R.

Francesc Torres i la Història

«EL CAP DEL DRAC»

Centre d'art Reina Sofia

Madrid

febrer-abril 1991

Francesc Torres (Barcelona, 1948) és un artista renaixentista: escultor, escenògraf, dissenyador, fabricant de música i de cintes de vídeo, poeta, actor. Permeteu-me una opinió personal: des de Josep Renau (cartells, collages, fotomuntatges, textos, falles, pintura mural) no s'havia vist res de semblant. Renau va treballar entre Mèxic i Berlín. Torres, treballa a Nova York, però viatja sovint. A Berlín, per exemple.

L'exposició dels CARS (època Tomàs Llorens, no ho oblidem, sacrificat a l'última hora i inútilment per Jorge Semprún) és realment espectacular. Hi ha, des de serps i iguanes a les rodes d'un tanc fins al cotxe on va morir l'almirall Carrero Blanco un minut abans de l'explosió. I un futur de «disseny» amb l'ull amenaçador i poc sensible d'un polític omnipresent.

Collage tridimensional, i instal·lacions multimèdia, efectes òptics, films sense fi a (nombrosos) monitors de vídeo, runes, papers estripats, animals vius, natures mortes i, en una llibreria cara d'un interior d'interiorista de moda, una biblioteca interessant. Per exemple, un llibre que no coneixia: Robert M. Fishman: *Working - class organization and the return to democracy in Spain*. (Cornelly University Press).

Iris Zaida

Impressions

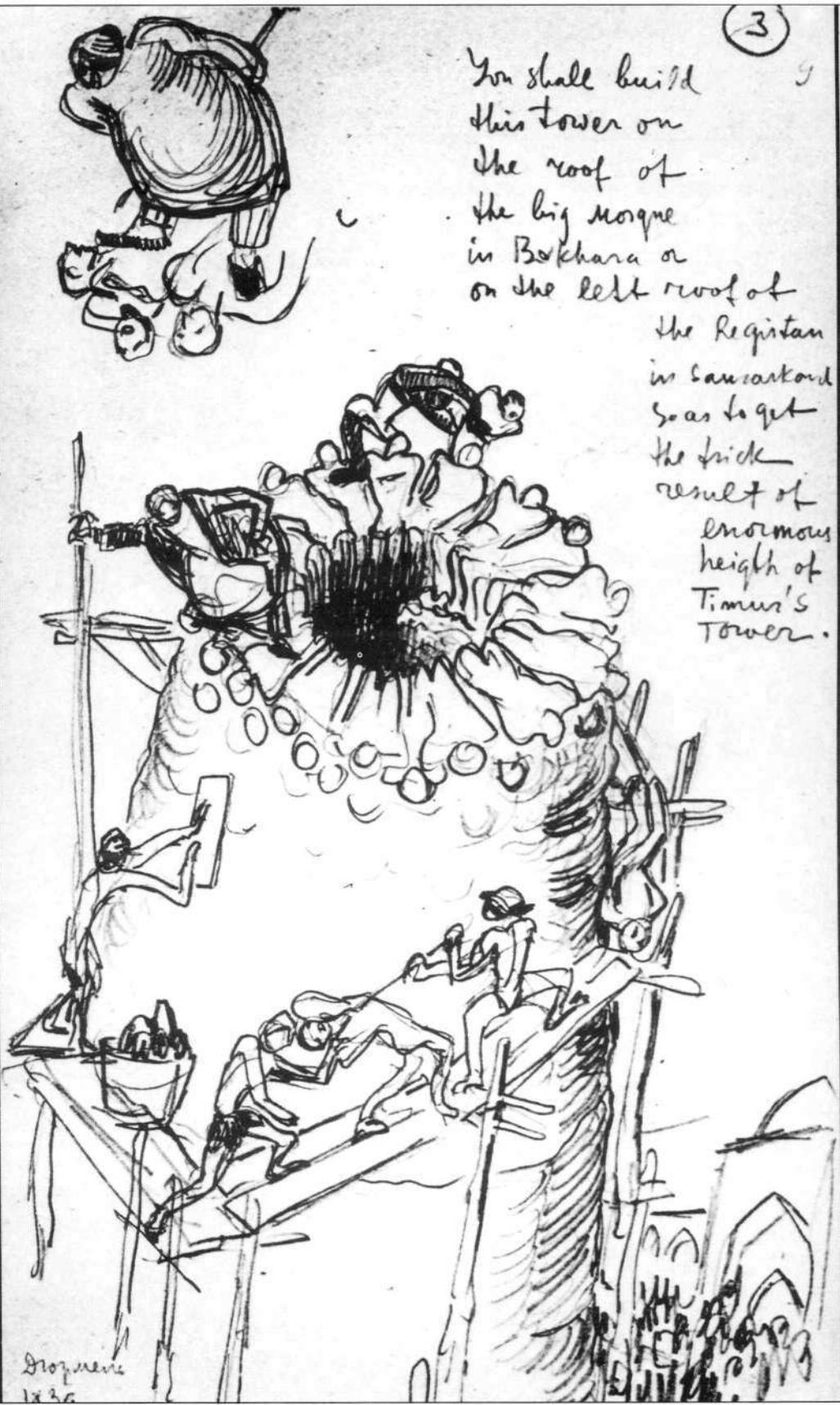
Josep Maria Muntaner: *Fills de Blade Runner*. Barcelona, Columna, 1991. 210 p.

Fa una pila d'anys, un primer Josep Maria Muntaner ens explicava les seves «impressions del Japó», al núm. 7 de la revista *Universitat catalana*, el 1904! Era un català nacionalitzat nordamericà i bon coneixedor d'un país que ja anunciava la seva pujança futura. Ara, un altre Josep Maria Muntaner ens explica les seves «impressions de Barcelona». Entre les quals, la Festa de Treball i un projecte de número de *Nous Horitzons sobre Barcelona* (v. pàg. 133).

I.Z.

(3)

You shall build
this tower on
the roof of
the big mosque
in Bokhara or
on the left roof of
the Registan
in Samarkand
so as to get
the sick-
result of
enormous
height of
Timur's
Tower.

Droguere
1836

nous horizons

